

ตราประจำจังหวัดระยอง

เกาะในภาพ คือ เกาะเสม็ด ซึ่งอยู่นอกชายฝั่งของตำบลเพ อำเภอเมืองระยอง เป็นเกาะที่มีมะพร้าวมาก หาดทรายขาวสะอาดเหมือนน้ำตาลทราย

พลับพลาในภาพ หมายถึง พลับพลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างไว้เป็นที่ประทับระหว่างเสด็จประพาสเกาะนี้

คำขวัญประจำจังหวัดระยอง

“ผลไม้รสล้ำ อุตสาหกรรมก้าวหน้า น้ำปลารสเด็ด เกาะเสม็ดสวยหรู สุนทรภู่กวีเอก”

สีประจำจังหวัด

สีแดง หมายถึง สันักสูที่พระเจ้าตากได้กอบกู้ประเทศชาติพักกองทัพที่ใต้ต้นสะตือ วัดลุ่ม จังหวัดระยอง
 สีเหลือง หมายถึง สรักชาติ
 สีน้ำเงิน หมายถึง สีแห่งความสดใส สีแห่งความเย็น สีของน้ำทะเล ซึ่งจังหวัดระยองมีทางติดทะเลยาวไกลถึง 100 กม.

ต้นไม้ประจำจังหวัด ต้นประดู่

ดอกไม้ประจำจังหวัด ดอกประดู่

ต้นไม้พระราชทาน ต้นสารภีทะเล

1. ข้อมูลเพื่อการพัฒนา

1.1 ข้อมูลสภาพทั่วไปและสถานการณ์การพัฒนาจังหวัด

ตามหลักฐานและประวัติศาสตร์ ระยองเริ่มมีชื่อปรากฏในพงศาวดารเมื่อปี พ.ศ. 2113 ใน รัชสมัยของสมเด็จพระมหาธรรมราชาแห่งกรุงศรีอยุธยา

ส่วนประวัติดั้งเดิมก่อนหน้านี้ เป็นเพียงข้อสันนิษฐานที่พอจะเชื่อถือได้ว่าระยองน่าจะเป็นเมืองที่ก่อสร้างขึ้นสมัยขอม คือ เมื่อประมาณ พ.ศ.1500 ซึ่งสมัยที่ขอมมีอำนาจครอบคลุมอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิ มีเมืองนครธมเป็นราชธานี ขอมได้สร้างเมืองนครพนมเป็นเมืองหน้าด่านแรกมีเมืองพิมายเป็นเมืองอุปราช และได้สถาปนาเมืองลพบุรีขึ้นเป็นเมืองสำคัญด้วย ส่วนทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองนครธม เมืองหน้าด่านเมืองแรกที่ขอมสร้างก็คือเมืองจันทบุรีหรือจันทูรีในปัจจุบันนี้

เมื่อขอมสร้างเมืองจันทบุรีเป็นเมืองหน้าด่านอารยธรรมของขอมจึงแพร่เข้ามาสู่แคว้นทวารวดี จึงอนุมานว่าขอมเป็นผู้สร้างเมืองระยองนี้ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าสร้างขึ้นในสมัยใด โดยนักโบราณคดี ได้สันนิษฐานจากหลักฐานที่ค้นพบคือซากหินสลักศิลปะแบบขอมรูปต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ที่บ้านดอน บ้านหนองเต่า ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง กับมีคูค่ายและซากศิลาแลง ศิลปะแบบขอมที่บ้านคลองยายร้า ตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย

นอกจากนี้เมืองระยองยังมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ครั้งสำคัญของชาติไทยกล่าวคือเมื่อปี พ.ศ. 2309 พม่ายกทัพมาล้อมกรุงศรีอยุธยาด้วยกำลังพลมหาศาล ฝ่ายไทยมีกำลังน้อยและขาดความสามัคคี พระยาวชิรปราการหรือพระยาตาก ซึ่งถูกเกณฑ์ไปช่วยป้องกันกรุงศรีอยุธยาได้นำไพร่พลเข้าต่อสู้ป้องกันรักษากรุงฯ ไว้อย่างสุดความสามารถจนกระทั่งเห็นว่าไม่อาจรักษากรุงฯ ได้ต่อไปแล้วจึงได้รวบรวมกำลังพลประมาณ 500 คน ตีฝ่าวงล้อมของข้าศึกออกมามุ่งหน้าสู่ภาคตะวันออกได้เดินทางผ่านเมืองต่างๆ โดยมาหยุดพักไพร่พลที่เมืองระยองผูกช้างทรงที่ได้ต้นเสตือ วัดลุ่มมหาชัยชุมพล (ปัจจุบันต้นเสตือยังคงปรากฏเป็นหลักฐาน) พระยาตากได้ปราบปรามคณะกรรมาการเมืองที่แข็งข้อและได้รวบรวมพลที่เมืองระยองเข้าราชการและประชาชนผู้จงรักภักดีได้พร้อมใจกันยกย่องสถาปนาพระยาตากขึ้นเป็น “เจ้าตากสิน” เมื่อ พ.ศ. 2310 ณ วัดลุ่มมหาชัยชุมพล เมืองระยองนี้เองต่อมาได้เดินทางไปที่เมืองจันทบุรี ยึดเป็นที่มั่นและกอบกู้อิสรภาพจากพม่าได้ในที่สุด

1) ด้านกายภาพ

(1) ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดระยองมีภูมิประเทศ เป็นที่ราบชายฝั่งที่เกิดจากการทับถมของตะกอนบริเวณแอ่งลุ่มน้ำระยองและที่ลาดสลับเนินเขาและภูเขา มีลักษณะเป็นลอนลูกคลื่นสูงต่ำสลับกันไป โดยมีพื้นที่ทิวเขา 2 แนวคือทิวเขาชะเมาทางทิศตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเล 1,035 เมตรและทิวเขาที่อยู่ประมาณกึ่งกลางของตัวจังหวัดเป็นแนวยาวจากอำเภอเมืองระยองขึ้นไปทางเหนือจนสุดเขตจังหวัด มีแม่น้ำสายสั้นๆ ซึ่งเกิดจากเทือกเขาจันทบุรีและเทือกเขาบรรทัดไหลลงสู่อ่าวไทย แม่น้ำที่สำคัญได้แก่แม่น้ำบางประกง แม่น้ำจันทบุรี แม่น้ำระยอง เป็นต้น ลักษณะชายฝั่งทะเลมีหาดทรายสวยงามและมีเกาะใหญ่น้อยเรียงรายเลียบตามแนวชายฝั่งนับเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ ลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปสามารถออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่

1. หาดทรายและสันทราย มีความลาดชันต่ำตามแนวตะวันออกถึงตะวันตก มีความยาวของแนวชายหาดประมาณ 100 กิโลเมตร โดยมีชายหาดเริ่มตั้งแต่อำเภอบ้านฉางไปสิ้นสุดที่อำเภอแกลง
2. ที่ลุ่มต่ำและที่ราบเรียบ ปรากฏอยู่บริเวณทางทิศใต้ ถัดจากแนวสันทรายมาทางทิศเหนือเป็นหย่อมๆ ตามแนวทิศตะวันออกถึงทิศตะวันตก ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมืองระยอง โดยเฉพาะบริเวณปากแม่น้ำ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ลุ่มต่ำ น้ำทะเลท่วมถึง มีน้ำแช่ขังตลอดทั้งปีหรือเกือบทั้งปี ส่วนบริเวณที่ราบเรียบพบตามแนวใกล้ลำน้ำ หรือพื้นที่ต่อเนื่องจากที่ลุ่มต่ำอยู่ไม่ไกลจากทะเล โดยพบอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัดระยองเป็นส่วนใหญ่ มีน้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน
3. ลูกคลื่นลอนลาดและลูกคลื่นลอนชัน จังหวัดระยองมีลักษณะภูมิประเทศแบบลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชันและเนินเขาเป็นส่วนใหญ่ โดยอยู่เหนือขึ้นไปจากที่ราบเรียบและที่ลุ่มต่ำ มีความลาดชันประมาณ ร้อยละ 3-16 ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ที่หลีกเลี่ยงจากการกัดกร่อน เป็นส่วนใหญ่
4. บริเวณที่เป็นเนินเขาและที่ลาดเชิงเขา มีลักษณะเป็นเนินเขาเล็กๆ ติดต่อกันไปหรือเป็นที่ลาดเชิงเขา ที่มีความลาดชันตั้งแต่ร้อยละ 16 ถึงไม่เกินร้อยละ 35 สภาพพื้นที่อยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง มีทั้งที่เป็นพื้นที่ผิวที่หลีกเลี่ยงจากการกัดกร่อนและพื้นที่หินดินดานเชิงเขา
5. ที่สูงชันและภูเขา เป็นพื้นที่บริเวณที่มีความลาดชันเกินร้อยละ 35 และมีระดับสูงจากพื้นที่บริเวณรอบๆ ตั้งแต่ 150 เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลางขึ้นไป จังหวัดระยองมีลักษณะภูมิประเทศแบบเขา และภูเขาจำนวนมากอยู่ทางตอนเหนือติดต่อกับจังหวัดชลบุรี ส่วนทางด้านตะวันออกมีแนวเขาติดต่อกับจังหวัดจันทบุรี และมีแนวเขายาวตามแนวเหนือ-ใต้ บริเวณตอนกลางจังหวัดระยองในเขตอำเภอบ้านค่าย

ที่ตั้ง อยู่ทิศตะวันออกของประเทศไทยระหว่างเส้นรุ้งที่ 12 – 13 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 101 – 102 องศาตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 3,552 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 2,220,000 ไร่ อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 179 กิโลเมตร

อาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่ออำเภอหนองใหญ่ อำเภอบ่อทอง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
 ทิศใต้ ติดชายฝั่งอ่าวไทย ยาวประมาณ 100 กิโลเมตร
 ทิศตะวันออก ติดต่อเขตอำเภอนายายอาม อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี
 ทิศตะวันตก ติดต่อเขตอำเภอสัตหีบ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

รูปที่ 1 แผนที่จังหวัดระยอง

(2) ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดระยอง อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุมที่พัดปกคลุมประเทศไทย 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดปกคลุมตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ กับมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดปกคลุมจากทิศตกเฉียงใต้เป็นส่วนใหญ่และเป็นลมที่พัดผ่านทะเลอันดามันและอ่าวไทยเข้าสู่จังหวัด ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกโดยทั่วไป ลักษณะภูมิอากาศแบบมรสุมเขตร้อนลมทะเลพัดผ่านตลอดปี อากาศอบอุ่นไม่ร้อนจัด บริเวณชายฝั่งทะเลเย็นสบาย ฤดูฝนจะมีฝนตกชุกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคมของทุกปี จังหวัดระยองมี 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่มีคุณสมบัติเย็นและแห้งจะแผ่ลงมา

ปกคลุมประเทศไทยในช่วงนี้ ฤดูนี้อุณหภูมิของจังหวัดระยอง ไม่ลดต่ำมากเหมือนภาคอื่นๆ เพราะเขตนี้อยู่ปลายมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ก็ยังมีชายฝั่งทะเลจึงทำให้จังหวัดระยอง ไม่หนาวเย็นมากนัก

ฤดูร้อน เริ่มเมื่อมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือสิ้นสุดลงคือประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ และสิ้นสุดประมาณกลางเดือนพฤษภาคม ระยะนี้มีลมตะวันออกเฉียงใต้และลมเฉื่อยจากทะเลในตอนบ่ายพัดมาร่วมกับลมตะวันออกเฉียงใต้ จึงทำให้ลมมีกำลังแรงมากยิ่งขึ้น ดังนั้นฝั่งทะเลระยองในระยะเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนจึงมีคลื่นลมค่อนข้างแรงในตอนบ่ายและเย็น ทำให้อุณหภูมิไม่สูง อากาศจึงไม่ร้อนมากนัก

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย ซึ่งจะนำความชื้นจากทะเลอันดามันพัดผ่านอ่าวไทยเข้าสู่ภาคตะวันออก ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกทั่วไป

ตารางที่ 1 ปริมาณฝนเป็นรายเดือน พ.ศ. 2558 – 2559

เดือน	ปี พ.ศ.2558				ปี พ.ศ.2559			
	ปริมาณฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ปริมาณฝนสูงสุด	วันที่ปริมาณฝนสูงสุด	ปริมาณฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ปริมาณฝนสูงสุด	วันที่ปริมาณฝนสูงสุด
รวม	1,449.6	109.0	103.1	7 ตุลาคม	1,308.5	112.0	105.9	22 กันยายน
มกราคม	1.4	2.0	1.3	-	108.4	7.0	33.8	31 มกราคม
กุมภาพันธ์	38.8	3.0	16.6	20 กุมภาพันธ์	5.3	1.0	5.3	1 กุมภาพันธ์
มีนาคม	28.9	5.0	12.5	16 มีนาคม	1.7	3.0	1.0	30 มีนาคม
เมษายน	25.4	4.0	16.3	5 เมษายน	-	-	-	
พฤษภาคม	175.6	11.0	22.2	31 พฤษภาคม	95.4	7.0	61.7	17 พฤษภาคม
มิถุนายน	233.2	16.0	53.5	8 มิถุนายน	200.4	19.0	30.3	6 มิถุนายน
กรกฎาคม	52.5	11.0	10.2	22 กรกฎาคม	248.5	20.0	68.1	6 กรกฎาคม
สิงหาคม	107.9	10.0	54.7	19 สิงหาคม	111.3	11.0	53.6	29 สิงหาคม
กันยายน	407.3	17.0	103.1	15 กันยายน	270.4	14.0	105.9	22 กันยายน
ตุลาคม	228.5	18.0	54.0	7 ตุลาคม	190.1	20.0	42.8	6 ตุลาคม
พฤศจิกายน	108.5	9.0	40.3	3 พฤศจิกายน	76.4	9.0	32.2	23 พฤศจิกายน
ธันวาคม	41.6	3.0	40.2	2 ธันวาคม	0.6	1.0	0.6	14 ธันวาคม

หมายเหตุ : หน่วยเป็นมิลลิเมตร

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาระยองปี 2559

ปี 2558 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,449.6 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 109 วัน ปริมาณน้ำฝนสูงสุดต่อวันคือ 103.1 มิลลิเมตร เดือนที่ฝนตกมากที่สุดคือเดือนกันยายน 2558 เดือนที่ฝนตกน้อยที่สุดคือเดือนมกราคม 2558 มีปริมาณฝนรวมเพียง 1.4 มิลลิเมตร ส่วนใหญ่ฝนจะตกมากอยู่ในช่วงเดือนมิถุนายน – ตุลาคม 2558 ในเดือนธันวาคม – มกราคม ถือว่ามีปริมาณฝนน้อยที่สุด

ปี 2559 มีปริมาณน้ำฝน รวม 1,308.5 มิลลิเมตร จำนวนวันที่ฝนตก 112 วัน ปริมาณน้ำฝนสูงสุดต่อวันคือ 105.9 มิลลิเมตร เดือนที่ฝนตกมากที่สุดคือเดือนกันยายน 2559 เดือนที่ฝนตกน้อยที่สุดคือเดือนธันวาคม 2559 มีปริมาณฝนรวมเพียง 0.6 มิลลิเมตร ส่วนใหญ่ฝนจะตกมากอยู่ในช่วงเดือนมิถุนายน – ตุลาคม 2558 ในเดือนธันวาคม – มกราคม ถือว่ามีปริมาณฝนน้อยที่สุด

จังหวัดระยองมีฤดูฝนที่ค่อนข้างชัดเจนตามระยะเวลา โดยฝนจะตกมากระหว่างเดือนมิถุนายน – ตุลาคม และฝนจะตกน้อยช่วงเดือนธันวาคม เลยไปถึงต้นปีต่อไป ทั้งนี้ปริมาณฝนรวมใน แต่ละปี มีปริมาณที่ค่อนข้างใกล้เคียงกัน

ด้านสภาพอากาศ จังหวัดระยองเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกที่ได้รับอิทธิพลจากลมทะเลอยู่เสมอ จึงทำให้อากาศไม่ร้อนอบอ้าวมากนักในฤดูร้อน และฤดูหนาวอากาศก็ไม่หนาวจัด

ตารางที่ 2 แสดงอุณหภูมิเป็นรายเดือน พ.ศ. 2558 - 2559

เดือน	2558					2559				
	อุณหภูมิ (° ซ)					อุณหภูมิ (° ซ)				
	เฉลี่ย	เฉลี่ยสูงสุด	เฉลี่ยต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	เฉลี่ยสูงสุด	เฉลี่ยต่ำสุด	สูงสุด	ต่ำสุด
ทั้งปี	25.7	27.5	24.0	28.1	22.2	29.1	31.9	26.3	33.5	22.2
มกราคม	20.9	23.0	18.8	26.0	16.4	27.4	31.1	26.6	33.6	16.5
กุมภาพันธ์	23.9	26.4	21.3	27.1	19.5	27.5	31.4	23.5	34.0	16.3
มีนาคม	27.6	29.7	25.5	28.5	23.5	29.5	31.8	27.1	32.7	21.0
เมษายน	26.8	28.5	25.1	29.0	23.5	31.2	33.3	29.0	34.5	26.5
พฤษภาคม	28.3	29.8	26.8	29.9	24.2	21.2	33.6	28.7	35.0	24.8
มิถุนายน	27.2	28.9	25.4	29.5	23.0	29.1	31.9	26.6	33.0	23.5
กรกฎาคม	27.9	29.0	26.8	29.5	23.0	28.6	31.3	25.9	33.2	23.6
สิงหาคม	27.1	30.4	23.7	29.0	23.6	29.6	31.6	27.5	32.3	24.3
กันยายน	25.8	28.5	23.0	28.9	23.2	28.8	31.0	26.5	32.2	23.5
ตุลาคม	24.9	25.6	24.1	27.5	23.0	28.4	31.4	25.4	32.8	23.1
พฤศจิกายน	24.8	25.2	24.4	25.7	24.0	28.8	32.7	24.9	35.0	22.8
ธันวาคม	23.8	24.9	22.6	26.4	20.0	27.6	31.7	23.5	34.0	21.0

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาระยองปี 2559

ปี 2558 อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีที่ 25.7 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 27.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 24 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด 16.4 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม 2558 อุณหภูมิสูงสุด 29.9 องศาเซลเซียส ในเดือนพฤษภาคม 2558 โดยอุณหภูมิจะสูงในช่วงเดือน มีนาคม – กันยายนและจะลดต่ำลงในช่วงเดือนตุลาคม – กุมภาพันธ์

ปี 2559 อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีที่ 29.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 31.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 26.3 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุด 16.3 องศาเซลเซียส ในเดือนกุมภาพันธ์ 2559 อุณหภูมิสูงสุด 3.4 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน 2559 โดยอุณหภูมิจะสูงในช่วงเดือน มีนาคม – กันยายน และจะลดต่ำลงในช่วงเดือนตุลาคม – กุมภาพันธ์

อุณหภูมิในทุกประเภทในปี 2559 จะสูงกว่าปี 2558 อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงตามสภาวะอากาศของโลก แต่ทั้งนี้ ในช่วงอุณหภูมิสูงสุด และอุณหภูมิต่ำสุดของแต่ละปียังเป็นช่วงเดียวกัน

(3) ข้อมูลการปกครองและประชากร

1) การปกครอง

แบ่งการปกครองเป็น 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองระยอง อำเภอแกลง อำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง อำเภอบ้านฉาง อำเภอวังจันทร์ อำเภอเขาชะเมา อำเภอนิคมพัฒนา ประกอบด้วย 54 ตำบล 439 หมู่บ้าน 181 ชุมชน การปกครองท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 27 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 37 แห่ง

1. อำเภอเมืองระยอง ตั้งอยู่ทางตอนกลาง ค่อนไปทางทิศตะวันตกของจังหวัด แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 15 ตำบล 84 หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 15 แห่ง

2. อำเภอบ้านฉาง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัด แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 3 ตำบล 20 หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง

3. อำเภอแกลง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัด แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 15 ตำบล 147 หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 17 แห่ง

4. อำเภอบ้านค่าย ตั้งอยู่ทางตอนกลางค่อนไปทางทิศตะวันตกของจังหวัด แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 7 ตำบล 66 หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 8 แห่ง

5. อำเภอปลวกแดง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 6 ตำบล 34 หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 8 แห่ง

6. อำเภอวังจันทร์ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัด แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 4 ตำบล 29 หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง

7. อำเภอนิคมพัฒนา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัด แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 4 ตำบล 30 หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง

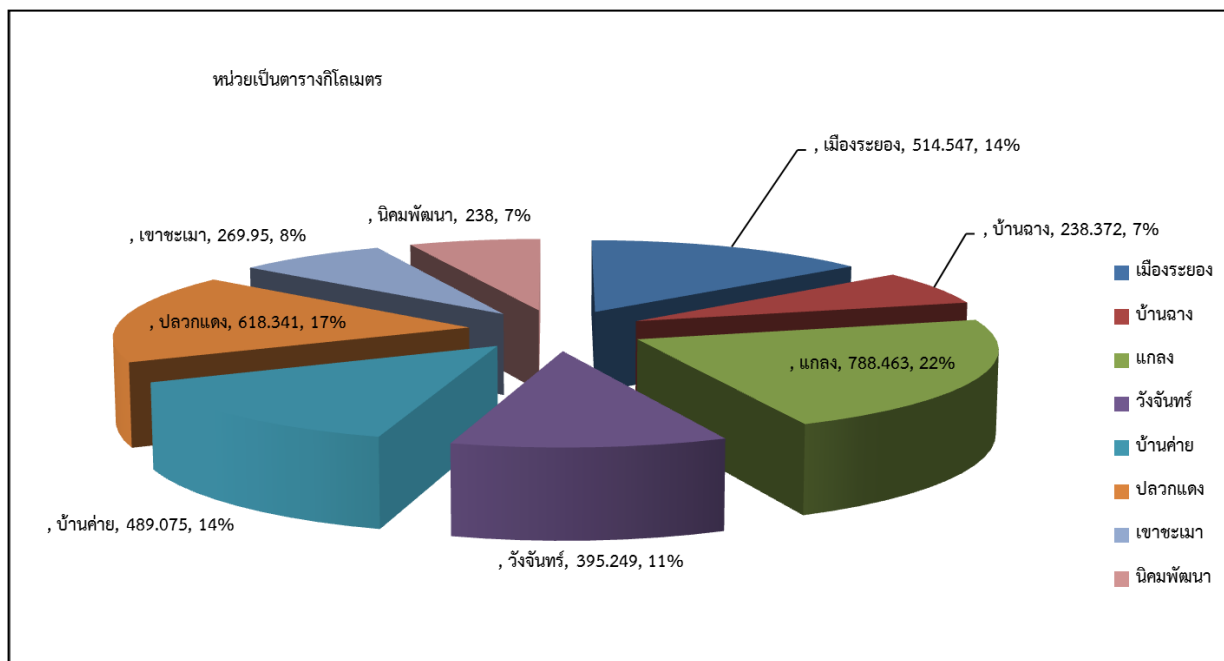
8. อำเภอเขาชะเมา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด แบ่งเขตการปกครองย่อยออกเป็น 4 ตำบล 29 หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 4 แห่ง

ตารางที่ 3 : แสดงขนาดพื้นที่ จำนวนตำบล หมู่บ้าน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน จำแนกรายอำเภอ

อำเภอ	เนื้อที่ (ตร.กม.)	ระยะทาง จากอำเภอ ถึงจังหวัด (กม.)	เขตการปกครอง					
			เทศบาล นคร	เทศบาล เมือง	เทศบาล ตำบล	องค์การ บริหารส่วน ตำบล	ตำบล	หมู่บ้าน
	3,551.997	-	1	2	27	37	54	439
เมืองระยอง	514.547	-	1	1	6	7	15	84
บ้านฉาง	238.372	27	-	1	3	1	3	20
แกลง	788.463	47	-	-	8	9	15	147
วังจันทร์	395.249	70	-	-	1	4	4	29
บ้านค่าย	489.075	11	-	-	3	5	7	66
ปลวกแดง	618.341	46	-	-	2	6	6	34
เขาชะเมา	269.950	74	-	-	1	3	4	29
นิคมพัฒนา	238.000	20	-	-	3	2	4	30

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดระยอง เดือนธันวาคม 2559

จังหวัดระยอง มีเนื้อที่ 3,552 ตารางกิโลเมตร อำเภอเมืองระยอง เนื้อที่ 515 ตารางกิโลเมตร ระยะทางจากอำเภอถึงจังหวัด 12 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 6 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 7 แห่ง ตำบล 11 แห่ง และหมู่บ้าน 84 แห่ง อำเภอบ้านฉาง เนื้อที่ 238 ตารางกิโลเมตร ระยะทางจากอำเภอถึงจังหวัด 15 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น เทศบาลเมือง 1 แห่ง อำเภอแกลง เนื้อที่ 788 ตารางกิโลเมตร ระยะทางจากอำเภอถึงจังหวัด 59 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น เทศบาลตำบล 8 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 9 แห่ง ตำบล 15 แห่ง และหมู่บ้าน 147 แห่ง อำเภอวังจันทร์ เนื้อที่ 395 ตารางกิโลเมตร ระยะทางอำเภอถึงจังหวัด 65 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น เทศบาลตำบล 1 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 4 แห่ง ตำบล 4 แห่ง และหมู่บ้าน 29 แห่ง อำเภอบ้านค่าย เนื้อที่ 489 ตารางกิโลเมตร ระยะทางอำเภอถึงจังหวัด 20 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น เทศบาลตำบล 3 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 5 แห่ง ตำบล 7 แห่ง และหมู่บ้าน 66 แห่ง อำเภอปลวกแดง เนื้อที่ 618 ตารางกิโลเมตร ระยะทางจากอำเภอถึงจังหวัด 45 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น เทศบาลตำบล 2 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 6 แห่ง ตำบล 6 แห่ง และหมู่บ้าน 34 แห่ง อำเภอเขาชะเมา เนื้อที่ 270 ตารางกิโลเมตร ระยะทางจากอำเภอถึงจังหวัด 86 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น เทศบาลตำบล 1 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 3 แห่ง ตำบล 4 แห่ง และหมู่บ้าน 29 แห่ง และอำเภอนิคมพัฒนา เนื้อที่ 238 ตารางกิโลเมตร ระยะทางจากอำเภอถึงจังหวัด 20 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น เทศบาลตำบล 3 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 2 แห่ง ตำบล 4 แห่ง และหมู่บ้าน 30 แห่ง

รูปที่ 2 ผังแสดงพื้นที่จำแนกรายอำเภอ (ตารางกิโลเมตร)

2) โครงสร้างประชากร

มีชาวช่องเป็นชาวพื้นเมืองปัจจุบันได้ผสมกลมกลืนกันหมดแล้ว ประชากรส่วนใหญ่ยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมกระจายอยู่ทั่วไปในชนบท

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนประชากรจากการทะเบียน จำแนกตามเพศ เป็นรายอำเภอ และเขตการปกครอง

อำเภอ และเขตการปกครอง	2557			2558			2559		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
รวมยอด	674,393	332,253	342,140	688,999	339,333	349,666	700,223	344,310	355,913
ในเขตเทศบาล	330,035	161,333	168,702	338,108	165,268	172,840	343,307	167,504	175,803
นอกเขตเทศบาล	344,358	170,920	173,438	350,891	174,065	176,826	356,916	176,806	180,110
อำเภอเมืองระยอง	265,869	130,673	135,196	271,460	133,347	138,113	275,336	134,789	140,547
เทศบาลนครระยอง	61,902	29,222	32,680	63,655	30,081	33,574	64,256	30,237	34,019
เทศบาลเมืองมาตาพุด	60,928	30,678	30,250	62,916	31,646	31,270	64,523	32,366	32,157
เทศบาลตำบลแกลงกะเจด	7,104	3,401	3,703	7,071	3,380	3,691	7,067	3,377	3,690
เทศบาลตำบลบ้านเพ	17,116	8,210	8,906	17,258	8,280	8,978	17,414	8,351	9,063
เทศบาลตำบลทับมา	22,195	11,104	11,091	22,907	11,457	11,450	23,391	11,622	11,769
นอกเขตเทศบาล	96,624	48,058	48,566	97,653	48,503	49,150	98,685	48,836	49,849
อำเภอบ้านฉาง	67,374	33,749	33,625	69,622	34,862	34,760	71,374	35,628	35,746
เทศบาลเมืองบ้านฉาง	27,668	13,644	14,024	28,563	14,054	14,509	29,256	14,395	14,861
เทศบาลตำบลสำนักท้อน	11,116	5,521	5,595	11,300	5,610	5,690	11,361	5,610	5,751
เทศบาลตำบลบ้านฉาง	11,100	5,503	5,597	11,752	5,838	5,914	12,375	6,163	6,212
เทศบาลตำบลพลา	8,304	4,158	4,146	8,439	4,216	4,223	8,596	4,285	4,311

อำเภอ และเขตการปกครอง	2557			2558			2559		
	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง
นอกเขตเทศบาล	9,186	4,923	4,263	9,568	5,144	4,424	9,786	5,175	4,611
อำเภอแกลง	129,773	62,959	66,814	130,304	63,138	67,166	130,562	63,111	67,451
เทศบาลตำบลเมืองแกลง	17,764	8,434	9,330	18,007	8,580	9,427	18,194	8,645	9,549
เทศบาลตำบลกองดิน	4,930	2,454	2,476	4,954	2,462	2,492	4,959	2,440	2,519
เทศบาลตำบลทุ่งควายกิน	6,898	3,346	3,552	6,866	3,336	3,530	6,785	3,301	3,484
เทศบาลตำบลปากน้ำประแส	5,142	2,494	2,648	5,120	2,485	2,635	5,075	2,460	2,615
เทศบาลตำบลสุนทรภู่	15,006	7,172	7,834	15,137	7,241	7,896	15,105	7,221	7,884
เทศบาลตำบลบ้านนา	8,398	4,148	4,250	8,411	4,131	4,280	8,396	4,115	4,281
เทศบาลตำบลเนินฆ้อ	4,552	2,257	2,295	4,562	2,258	2,304	4,598	2,274	2,324
นอกเขตเทศบาล	67,083	32,654	34,429	67,247	32,645	34,602	67,450	32,655	34,795
อำเภอวังจันทร์	25,810	12,840	12,970	25,991	12,906	13,085	25,999	12,925	13,074
เทศบาลตำบลชุมแสง	3,769	1,854	1,915	3,797	1,866	1,931	3,765	1,857	1,908
นอกเขตเทศบาล	22,041	10,986	11,055	22,194	11,040	11,154	22,234	11,068	11,166
อำเภอบ้านค่าย	64,549	31,569	32,980	65,244	31,895	33,349	65,868	32,200	33,668
เทศบาลตำบลบ้านค่าย	3,172	1,510	1,662	3,231	1,529	1,702	3,250	1,524	1,726
นอกเขตเทศบาล	61,377	30,059	31,318	62,013	30,366	31,647	62,618	30,676	31,942
อำเภอปลวกแดง	54,664	27,529	27,135	58,258	29,395	28,863	61,563	31,170	30,393
เทศบาลตำบลบ้านปลวกแดง	4,897	2,377	2,520	5,250	2,549	2,701	5,436	2,660	2,776
เทศบาลตำบลจอมพล เจ้าพระยา	1,366	695	671	1,280	656	624	1,015	526	489
นอกเขตเทศบาล	48,401	24,457	23,944	51,728	26,190	25,538	55,112	27,984	27,128
อำเภอเขาชะเมา	23,816	11,948	11,868	23,880	11,971	11,909	23,859	11,934	11,925
นอกเขตเทศบาล	23,816	11,948	11,868	23,880	11,971	11,909	23,859	11,934	11,925
อำเภอนิคมพัฒนา	42,538	20,986	21,552	44,240	21,819	22,421	45,662	22,553	23,109
เทศบาลตำบลมาบข่า	8,519	4,219	4,300	8,853	4,366	4,487	9,191	4,560	4,631
เทศบาลตำบลมะขามคู่	11,228	5,489	5,739	11,652	5,698	5,954	11,930	5,846	6,084
เทศบาลตำบลมาบข่าพัฒนา	6,961	3,443	3,518	7,127	3,549	3,578	7,369	3,669	3,700
นอกเขตเทศบาล	15,830	7,835	7,995	16,608	8,206	8,402	17,172	8,478	8,694

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2559

ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2559 มีประชากรทั้งสิ้น 700,223 คน คิดเป็นร้อยละ 1.62 ของประชากรทั้งประเทศ อำเภอที่มีประชากรมากที่สุดคืออำเภอเมืองระยอง จำนวน 275,336 คน อำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุดคืออำเภอเขาชะเามีประชากร 23,859 คน คน โดยแบ่งเป็นเพศชายจำนวน 344,310 คน และเพศหญิง จำนวน 355,913 คน โดยภาพรวมแล้ว จังหวัดระยอง มีจำนวนเพศชายน้อยกว่าเพศหญิง

ส่วนของอัตราความหนาแน่นของประชากร จังหวัดระยอง ในปี 2556-2559 พบว่า จังหวัดระยอง มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยเท่ากับ 197.1 คนต่อตารางกิโลเมตร โดยแบ่งเป็น อำเภอเมืองระยอง มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยเท่ากับ 535.1 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอบ้านฉาง มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยเท่ากับ 299.4 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอแกลง มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยเท่ากับ 165.6 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอวังจันทร์ มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยเท่ากับ 65.8 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอบ้านค่าย มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยเท่ากับ 134.7 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอปลวกแดง มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยเท่ากับ 99.6 คนต่อตารางกิโลเมตร อำเภอเขาชะเมา มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยเท่ากับ 88.4 อำเภอนิคมพัฒนา มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ยเท่ากับ 191.9 คนต่อตารางกิโลเมตร

ตารางที่ 5 ประชากรจากการทะเบียน อัตราการเปลี่ยนแปลง และความหนาแน่นของประชากร
จำแนกเป็นรายอำเภอ พ.ศ. 2555 - 2559

อำเภอ	ประชากร					อัตราการเพิ่มประชากร (เฉลี่ยร้อยละต่อปี)				ความหนาแน่น ของประชากร (คน ต่อ ตร. กม.)
	2555	2556	2557	2558	2559	2556	2557	2558	2559	
เมืองระยอง	254,998	260,490	265,869	271,460	275,336	2.13	2.04	2.08	1.42	535.1
บ้านฉาง	63,802	65,045	67,374	69,622	71,374	1.93	3.52	3.28	2.49	299.4
แกลง	128,940	129,594	129,773	130,304	130,562	0.51	0.14	0.41	0.20	165.6
วังจันทร์	25,763	25,813	25,810	25,991	25,999	0.19	-0.01	0.70	0.03	65.8
บ้านค่าย	63,212	63,915	64,549	65,244	65,868	1.11	0.99	1.07	0.95	134.7
ปลวกแดง	49,192	51,452	54,664	58,258	61,563	4.49	6.06	6.37	5.52	99.6
เขาชะเมา	23,496	23,775	23,816	23,880	23,859	1.18	0.17	0.27	-0.09	88.4
นิคมพัฒนา	39,872	41,136	42,538	44,240	45,662	3.12	3.35	3.92	3.16	191.9
รวมยอด	649,275	661,220	674,393	688,999	700,223	1.82	1.97	2.14	1.62	197.1

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2559

เมื่อพิจารณาการเพิ่มขึ้นของอัตราการเติบโตของประชากร เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2555-2556 พบว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรในอำเภอมืองระยอง เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.13 อำเภอบ้านฉาง เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.93 อำเภอแกลง เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.51 อำเภอวังจันทร์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.19 อำเภอบ้านค่าย เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.11 อำเภอปลวกแดง เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.49 อำเภอเขาชะเมา เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.18 และอำเภอ นิคมพัฒนา เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.12 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2556-2557 พบว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรในอำเภอมืองระยอง เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.04 อำเภอบ้านฉาง เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.52 อำเภอแกลง เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.14 อำเภอวังจันทร์ ลดลงร้อยละ 0.01 อำเภอบ้านค่าย เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.99 อำเภอปลวกแดง

เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.06 อำเภอเขาชะเมา เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.17 และอำเภอนิคมน้ำจืดเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.35 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2557-2558 พบว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรในอำเภอเมืองระยอง เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.08 อำเภอบ้านฉาง เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.28 อำเภอแกลง เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.41 อำเภอวังจันทร์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.70 อำเภอบ้านค่าย เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.07 อำเภอปลวกแดง เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.37 อำเภอเขาชะเมา เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.27 และอำเภอนิคมน้ำจืดเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.92 เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2558-2559 พบว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรในอำเภอเมืองระยอง เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.42 อำเภอบ้านฉาง เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.49 อำเภอแกลง เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.20 อำเภอวังจันทร์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.03 อำเภอบ้านค่าย เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.95 อำเภอปลวกแดง เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.52 อำเภอเขาชะเมา ลดลงร้อยละ 0.09 และอำเภอนิคมน้ำจืดเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.16

ด้านการกระจายตัวและความหนาแน่นของประชากร ในปี พ.ศ. 2559 เมื่อพิจารณาเป็นรายอำเภอแล้ว กระจายตัวอยู่ในอำเภอเมืองระยองมากที่สุด จำนวน 275,336 โดยแบ่งเป็น เพศชาย จำนวน 134,789 คน และเพศหญิง จำนวน 140,547 คน รองลงมาคือ อำเภอแกลง อำเภอบ้านฉางและอำเภอบ้านค่าย จำนวน 134,789 คน , 71,374 และ 65,868 คน ตามลำดับ ส่วนอำเภอที่มีประชากรน้อยที่สุด ได้แก่ อำเภอเขาชะเมา และอำเภอวังจันทร์ จำนวน 23,859 คน และ 25,999 ของประชากรทั้งจังหวัดตามลำดับ

จากการกระจายตัวของประชากรในจังหวัดระยองที่ครอบคลุมพื้นที่ 8 อำเภอพบว่า การเปลี่ยนแปลงของประชากรในพื้นที่ในช่วงปี พ.ศ. 2555 – 2559 ประชากรในเขตเมืองระยองมีความหนาแน่นมากอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากประชาชนที่ย้ายถิ่นฐานในการทำงานเข้าสู่เมืองระยองมากขึ้นเนื่องจากแหล่งอุตสาหกรรมที่อยู่ในพื้นที่เมืองระยองทำให้เกิดความหนาแน่นของประชาชนในพื้นที่ ส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่

จากรายงานการศึกษาเบื้องต้นประชากรแฝงในพื้นที่จังหวัดระยอง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ.2553 ศึกษาข้อมูลประชากรแฝงและแนวโน้มการขยายตัวของประชากรแฝง จังหวัดระยองในช่วง 8 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2553 - พ.ศ. 2560) คาดการณ์ประชากรแฝงในปี 2560 โดยใช้ข้อมูลความสัมพันธ์การใช้ไฟฟ้าของประชากรที่มีอยู่จริงกับประชากรตามทะเบียนราษฎร์เป็นตัวแปรในการประมาณประชากรแฝงด้วยวิธีทางสถิติ (Regression) พบว่าจะเพิ่มขึ้นประมาณ 1.75 เท่าของปริมาณประชากรแฝงในปี 2552 และเมื่อรวมกับประมาณการประชากรตามทะเบียนราษฎร์ในปี 2560 แล้วจะมีประชากรทั้งหมดในปี 2560 เพิ่มขึ้นจากจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎร์ในปี 2552 ประมาณ 2.34 เท่า โดยในปี 2560 จะมีประชากรแฝงประมาณ 796,510 คน ซึ่งเป็นร้อยละ 124.84 ของประชากรทั้งหมด

(4) การใช้ประโยชน์ที่ดินและลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

ในอดีตการตั้งถิ่นฐาน เกิดจากบทบาทการเป็นเมืองการค้าและแลกเปลี่ยนสินค้าบนแนวชายฝั่งทะเล ทั้งนี้ วนหนึ่งเกิดจากปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งที่เหมาะสม โดยมีแม่น้ำระยองเป็นเส้นทางสัญจร

หลัก โดยมีการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างสินค้าเกษตรกับสินค้าจากเมือง รวมถึงการเป็นชุมชนประมง และการต่อเรือ ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาเส้นทางสายหลักของภาคตะวันออก ได้แก่ ถนนสุขุมวิท (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3) ในสมัยจอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ส่งผลให้ย่านการค้าบริเวณถนนยมจินดามีบทบาทสำคัญยิ่งขึ้น และส่งผลต่อการพัฒนาพื้นที่ตามแนวถนนสุขุมวิท ต่อมาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 – 2529) เมืองระยองได้รับการพัฒนาและมีบทบาทมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านการค้า การบริการ และการพัฒนาที่อยู่อาศัย จากการส่งเสริมพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก เป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรมและท่าเรือน้ำลึกเพื่อขนถ่ายสินค้า ซึ่งเป็นแรงดึงดูดประชากรแรงงานเข้ามาในพื้นที่มากยิ่งขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของเมืองระยอง โดยพื้นที่หลักของเมืองระยองประกอบด้วยพื้นที่ 2 บริเวณ ได้แก่ พื้นที่ย่านศูนย์กลางเมือง ตามแนวถนนสุขุมวิทและพื้นที่ต่อเนื่องทั้งสองฟาก และพื้นที่ย่านอุตสาหกรรมประมงบริเวณถนนอารีย์ราษฎร์และถนนสมุทรคงคา โดยพื้นที่บริเวณแรกเป็นย่านการค้า และสถานที่ราชการที่สำคัญระดับจังหวัด ประกอบด้วยอาคารพาณิชย์กรรมต่างๆ อาคารห้างสรรพสินค้า โรงพยาบาล สถานที่ราชการที่สำคัญทั้งระดับจังหวัดและอำเภอ ในบริเวณที่สอง เป็นพื้นที่ย่านอุตสาหกรรมประมงและท่าเรือ รวมถึงร้านค้าและที่พักอาศัยแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าว

ในขณะที่การพัฒนาย่านศูนย์กลางเมืองเพิ่มความหนาแน่นมากขึ้น ประกอบกับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการพัฒนาเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 36 (ด้านทิศเหนือของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3) ส่งผลให้มีการพัฒนาย่านที่อยู่อาศัยขยายตัวออกไปยังพื้นที่บริเวณชานเมือง ต่อเนื่องกับพื้นที่ตำบลโดยรอบ โดยเฉพาะบริเวณเทศบาลตำบลทับมา และเทศบาลตำบลเนินพระ ซึ่งมีบทบาทในการรองรับที่อยู่อาศัยของประชากรแรงงานมากขึ้น ทั้งนี้จากปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งซึ่งสามารถเดินทางได้สะดวกระหว่างย่านอุตสาหกรรมมาตาพุดและเมืองระยองส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เกษตรกรรมเป็นพื้นที่อยู่อาศัย และร้านค้า ในขณะที่สภาพแวดล้อมในพื้นที่ถูกรุกล้ำ และก่อให้เกิดปัญหา โดยเฉพาะปัญหาการรองรับและระบายน้ำในพื้นที่

ทั้งนี้จากสภาพชุมชนเมืองที่เกิดขึ้นมีรูปแบบของเมืองแบบเชิงเส้น (Linear Pattern) มากขึ้น โดยส่วนใหญ่มีการเกาะตัวตามเส้นทางคมนาคมสายหลักต่างๆ ทั้งทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 หมายเลข 36 และเส้นทางคมนาคมสายรองซึ่งเชื่อมต่อระหว่างย่านชุมชนเมืองระยองกับชุมชนรอบนอก อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน ปรากฏว่ามีการพัฒนาพื้นที่และขยายตัวในแบบกลุ่ม (Cluster Pattern) มากขึ้น โดยเป็นการพัฒนาพื้นที่เข้าไปพื้นที่เกษตรกรรมชั้นในและสองฟากของถนนสายหลัก จะเห็นได้ชัดจากการขยายตัวอย่างต่อเนื่องของหมู่บ้านจัดสรร โครงการพักอาศัย ในพื้นที่ด้านทิศเหนือและตะวันตกของพื้นที่ฝั่งเมืองรวมฯ ซึ่งมีการเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยมีเหตุผลจากแนวโน้มการขยายตัวของพื้นที่และแหล่งที่อยู่อาศัยระหว่างแหล่งงาน (นิคมอุตสาหกรรมต่างๆ) และศูนย์กลางเมือง บริเวณชุมชนเมืองระยอง รวมทั้งราคาที่ดิน และข้อจำกัดในการพัฒนาพื้นที่ที่มีน้อยกว่าการพัฒนาตามแนวถนนสายหลัก

จากรูปแบบการพัฒนาและขยายตัวดังกล่าว จะส่งผลต่อการรุกรานพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่อนุรักษ์ป่าไม้ การแก้ปัญหการระบายน้ำในพื้นที่ของฝั่งเมืองรวมฯ เนื่องจากเป็นแนวที่ราบลุ่มและ

มีลำคลองหลายสาย รวมถึงปัญหาการบริหารจัดการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการให้เพียงพอกับการขยายตัวของชุมชน

การใช้ประโยชน์ที่ดิน กำหนดแนวทางการพัฒนาพื้นที่ได้แบ่งพื้นที่ตามศักยภาพ ออกเป็น 4 บริเวณ ได้แก่

1. พื้นที่ด้านตะวันออกและตะวันตก กำหนดให้เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมต่อเนื่องทางการเกษตร

2. พื้นที่ด้านตะวันตกเฉียงใต้ กำหนดให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมหลักของภาคและประเทศ

3. พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ตั้งแต่ชายหาดแม่รำพึง ไปทางด้านตะวันออก กำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยว

4. พื้นที่ด้านตะวันออกบริเวณชายฝั่งทะเล กำหนดให้เป็นเขตเพาะเลี้ยงประมงชายฝั่ง
ทั้งนี้ ถูกกำหนดโดย

1) ผังเมืองรวมจังหวัดระยอง มีขอบเขตพื้นที่ประมาณ 3,552 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ ทั้งจังหวัดระยอง มีทั้งสิ้น 8 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองระยอง อำเภอบ้านค่าย อำเภอปลวกแดง อำเภอบ้านฉาง อำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ อำเภอเขาชะเมา และอำเภอนิคมน้ำจืด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- ส่งเสริมการบริหารจัดการด้านการใช้ประโยชน์ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ

- เพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาจังหวัดระยองให้เป็นผู้นำด้านอุตสาหกรรม

- ส่งเสริม พัฒนาและอนุรักษ์พื้นที่จังหวัดระยองให้เป็นผู้นำด้านอุตสาหกรรม

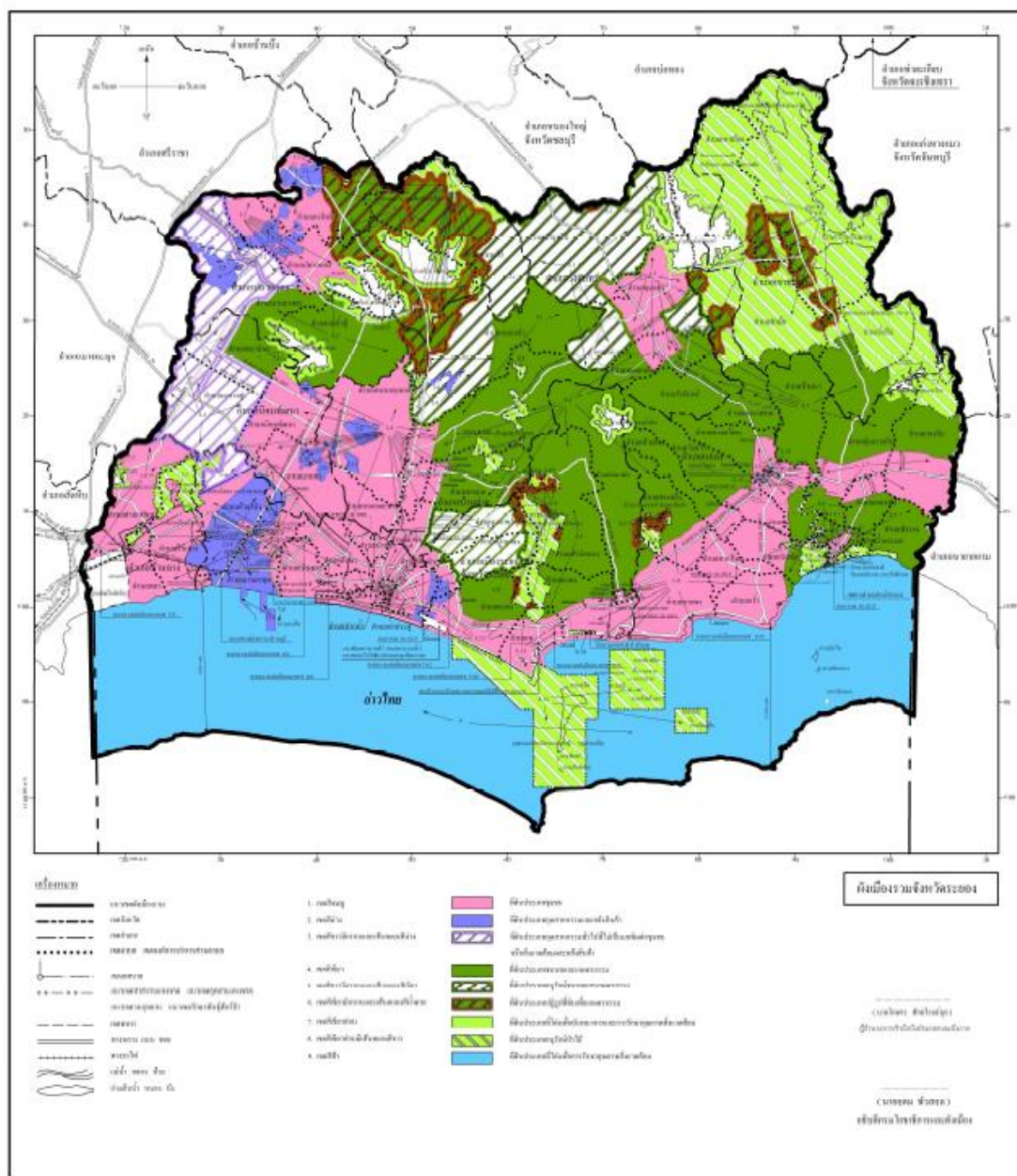
- ส่งเสริมธุรกิจการค้า การบริการ และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้จังหวัดระยองเป็นศูนย์กลางทางการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน

- อนุรักษ์และสงวนรักษาสิ่งที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

- พัฒนาจังหวัดระยองให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน

- ส่งเสริมให้มีบริการด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการอย่างทั่วถึง

ปัจจุบันได้ประกาศให้ใช้บังคับแล้ว และอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาขอแก้ไขกฎกระทรวง ผังเมืองรวมจังหวัดระยอง พ.ศ. 2560 ตามมาตรา 26/1 แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2558

รูปที่ 3 ผังเมืองรวมจังหวัดระยอง พ.ศ. 2560

2) ผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน (ปรับปรุงครั้งที่ 3)

พื้นที่ผังเมืองรวมบริเวณอุตสาหกรรมหลักและชุมชน จังหวัดระยอง (ปรับปรุงครั้งที่ 3) ประกอบด้วยพื้นที่ 2 ส่วนหลักคือ พื้นที่บนบกมีพื้นที่ประมาณ 259 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่เทศบาลเมืองมาบตาพุด เทศบาลเมืองบ้านฉาง เทศบาลตำบลบ้านฉาง เทศบาลตำบลพลา เทศบาลตำบลเนินพระ เทศบาลตำบลทับมา (บางส่วน) และเทศบาลตำบลมาบตาพุดพัฒนา และพื้นที่ในทะเล 258 ตารางกิโลเมตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการดำรงรักษาเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบทในการใช้ประโยชน์ในทรัพยากรคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณสุข โภค การสาธารณสุข และสภาพแวดล้อมในบริเวณตามแนวเขตผังเมืองรวมให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม การพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนควบคู่กับการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก ให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมหลักที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการปรับปรุงผัง

3) ผังเมืองรวมเมืองระยอง (ปรับปรุงครั้งที่ 4)

มีพื้นที่ในเขตวางผังมีทั้งหมด 118.72 ตารางกิโลเมตร (พื้นที่ดิน 113.80 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่ทะเล 4.92 ตารางกิโลเมตร) ครอบคลุมพื้นที่เทศบาลนครระยอง เทศบาลตำบลเชิงเนิน เทศบาลตำบลทับมา (บางส่วน) เทศบาลตำบลเนินพระ (บางส่วน) เทศบาลตำบลน้ำคอก องค์การบริหารส่วนตำบลนาตาขวัญ (บางส่วน) องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแลง (บางส่วน) และองค์การบริหารส่วนตำบลตาขัน (บางส่วน) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

- กำหนดแนวทาง มาตรการควบคุมโดยทั่วไป สร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการใช้ประโยชน์ที่ดินและระบบคมนาคม ทั้งนี้ เพื่อก่อให้เกิดความสวยงามและสภาพแวดล้อมที่ดีสำหรับชุมชน และส่งเสริมจังหวัดระยองให้เป็นเมืองสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก

- ส่งเสริมให้ชุมชนเมืองระยองเป็นศูนย์กลางการบริหารและการปกครองของจังหวัด ศูนย์กลางการบริการ การสาธารณูปโภค การสาธารณูปการ ตลอดจนเป็นฐานการศึกษาและวิจัยเทคโนโลยีให้กับแหล่งอุตสาหกรรมหลัก และจังหวัดระยอง ขยายพื้นที่การพัฒนาเมืองให้สัมพันธ์กับระบบคมนาคมและการขยายตัวของชุมชนในอนาคต ส่งเสริมการท่องเที่ยว และควบคุมสภาพแวดล้อมของชุมชนให้เหมาะสม

นอกจากนี้ยังมีผังเมืองรวมที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ ผังเมืองรวมชุมชนบ้านค่าย

- มาบข่า ผังเมืองรวมชุมชนเพ และผังเมืองรวมชุมชนทุ่งควายกิน - กองดิน โดยมีผังเมืองรวมเมือง/ชุมชนที่อยู่ในระหว่างดำเนินการ ได้แก่ ผังเมืองรวมชุมชนตะพง และผังเมืองรวมเมืองแกลง ผังเมืองรวมเมือง/ชุมชน ที่เปิดใหม่ ได้แก่ ผังเมืองรวมชุมชนปากน้ำประแสร์ ผังเมืองรวมชุมชนสุนทรภู่ และผังเมืองรวมอำเภอปลวกแดง รวมทั้งหมดมีจำนวน 11 ผัง

(5) โครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ

1) การไฟฟ้า

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดระยองรับผิดชอบในการจ่ายกระแสไฟฟ้าให้จำนวน 8 อำเภอ สถิติในปี 2559 มีการไฟฟ้าในสังกัด 5 หน่วยงาน ดังนี้

(1.1) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดระยองรับผิดชอบจ่ายกระแสไฟฟ้าในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง และอำเภอบ้านค่าย

(1.2) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอปลวกแดงรับผิดชอบจ่ายกระแสไฟฟ้าพื้นที่อำเภอปลวกแดง

(1.3) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอบ้านฉางรับผิดชอบจ่ายกระแสไฟฟ้าในพื้นที่อำเภอบ้านฉาง

(1.4) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอแกลงรับผิดชอบจ่ายกระแสไฟฟ้าในพื้นที่อำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ และ อำเภอเขาชะเมา

(1.5) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคมาบตาพุดรับผิดชอบจ่ายกระแสไฟฟ้าในพื้นที่ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมืองระยอง และอำเภอนิคมพัฒนา

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าและการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า จำแนกตามประเภทผู้ใช้เป็นรายอำเภอ

อำเภอ	จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า	การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า (ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง)				
		รวม	ที่อยู่อาศัย	สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม	สถานที่ราชการและสาธารณะ	อื่น ๆ
รวมยอด	366,957	5,215,603,244.97	426,780,529.29	4,671,442,027.39	17,188,627.99	100,192,060.47
เมืองระยอง	144,496	2,449,229,403.72	87,265,658.66	2,313,594,446.36	109.00	48,369,189.70
บ้านฉาง	31,410	243,125,679.02	82,284,811.38	156,617,730.52	632,642.03	3,590,495.09
แกลง	58,347	681,827,550.00	124,599,035.60	543,783,405.79	10,135,804.32	3,309,304.19
วังจันทร์	9,358	94,437,610.00	20,713,782.07	30,786,086.61	1,005,681.22	41,932,060.20
บ้านค่าย	26,855	1,106,361,779.10	58,552,878.50	1,043,462,254.56	4,286,863.68	59,782.36
ปลวกแดง	49,468	572,428.00	517,565.00	44,060.00	427.00	10,376.00
เขาชะเมา	6,358	15,664,538.00	11,007,237.91	3,285,806.26	1,127,090.00	244,404.00
นิคมพัฒนา	40,665	624,384,257.13	41,839,560.17	579,868,237.29	10.74	267,644.93

ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดระยอง ณ ธันวาคม 2559

ปี 2559 มีผู้ใช้ไฟฟ้ารวม 366,957 ราย ใช้ไฟฟ้ารวม 5,215,603,244.97 ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง ใช้ไฟฟ้ามากที่สุดในพื้นที่อำเภอเมืองระยอง และใช้ไฟน้อยที่สุดในพื้นที่อำเภอเขาชะเมา โดยกลุ่มที่ใช้ไฟฟ้ามากที่สุดคือ สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม ทั้งนี้ จังหวัดระยองเป็นที่ตั้งของโรงไฟฟ้าจำนวนมาก เช่น

1. โรงไฟฟ้าบีแอลซีพี เป็นบริษัทเอกชนที่ดำเนินการผลิตและจำหน่ายกระแสไฟฟ้าให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมและสนับสนุนบทบาทของภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจการไฟฟ้า ตั้งอยู่ในพื้นที่ท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด เลขที่ 9 ถนน ไอ-8 นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง วัตถุประสงค์ในการผลิต ใช้ถ่านหินนำเข้าประเภทปิโตรบัสจากประเทศออสเตรเลียเป็นเชื้อเพลิง กำลังผลิต รวม 1,434 เมกะวัตต์

2. บริษัท ผลิตไฟฟ้าระยอง จำกัด เป็นบริษัทผู้ผลิตไฟฟ้าอิสระ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2537 ซึ่งเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีในปี 2535 ที่ต้องการให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการลงทุนด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะด้านพลังงาน เริ่มดำเนินการผลิตและจำหน่ายให้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ในปี 2537 ตั้งอยู่ที่ 35 ถนนทางหลวงระยองสาย 3191 ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง วัตถุประสงค์ในการผลิตใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง กำลังผลิตรวม 1,232 เมกะวัตต์

3. บริษัท ปตท.เคมิคอล จำกัด (มหาชน) จำหน่ายไฟฟ้าให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เมื่อปี 2540 มีอายุสัญญา 21 ปี สถานที่ตั้ง ที่ 14 ถนนไ - 1 นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง วัตถุประสงค์ในการผลิตใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง กำลังผลิตรวม 133.70 เมกะวัตต์

4. บริษัท บางกอก โคอเจนเนอเรชั่น จำกัด จำหน่ายไฟฟ้าให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เมื่อปี 2542 ตั้งอยู่ที่ 16 ถนนไ-4 นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง วัตถุประสงค์ในการผลิตใช้ ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงกำลังผลิตรวม 107 เมกะวัตต์

5. บริษัท เอ็กโก โคอเจนเนอเรชั่น จำกัด จำหน่ายไฟฟ้าให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เมื่อปี 2542 ตั้งอยู่ที่ 222 หมู่ที่ 8 ตำบลมาบตาพุด อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง วัตถุประสงค์ในการผลิตใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงกำลังผลิตรวม 103 เมกะวัตต์

6. บริษัท ไทย เนชั่นแนล พาวเวอร์ จำกัด เริ่มก่อสร้างเมื่อปี 2542 โดยไฟฟ้าที่ผลิตได้ขายให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และอีกส่วนหนึ่ง ขายให้กับลูกค้าในนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์น พาร์ค ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลมาบตาพุด อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง วัตถุประสงค์ในการผลิตใช้ก๊าซธรรมชาติ กำลังผลิตรวม 110 เมกะวัตต์

7. บริษัท ทีพีที ยูทิลิตี้ จำกัด จำหน่ายไฟฟ้าให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) เมื่อปี 2540 ตั้งอยู่ถนนไ-7 นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง วัตถุประสงค์ในการผลิตถ่านหิน กำลังผลิต รวม 55 เมกะวัตต์

8. บริษัทในเครือ โกลว์ กรุ๊ป ธุรกิจหลักของกลุ่มบริษัทคือการผลิตและจำหน่ายไฟฟ้าให้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) รวมถึงการผลิตและจำหน่ายไฟฟ้า ไอน้ำ และน้ำเพื่อการอุตสาหกรรมให้แก่ลูกค้าอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

8.1 บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) (1) เป็นโรงไฟฟ้าแบบใช้พลังงานร่วมที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง เริ่มเดินเครื่องเชิงพาณิชย์ในเดือนตุลาคม 2539 ตั้งอยู่ถนนไ-4 นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง กำลังผลิตรวม 150 เมกะวัตต์

8.2 บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน) (2) เป็นโรงไฟฟ้าแบบใช้พลังงานร่วมที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง เริ่มเดินเครื่องเชิงพาณิชย์ในเดือนตุลาคม 2539 ตั้งอยู่ถนนไ-4 นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ตำบลมาบตาพุด อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง กำลังผลิตรวม 150 เมกะวัตต์

8.3 บริษัท โกลว์ เอสพีพี 1 จำกัด (1) เป็นโรงไฟฟ้าพลังงานร่วมที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง โดยเริ่มต้นเดินเครื่องเชิงพาณิชย์ในเดือนกุมภาพันธ์ 2541 โดยกระแสไฟฟ้าที่ผลิตได้จะจำหน่ายให้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และลูกค้าอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์น ซิบอร์ด ตั้งอยู่ซอย จี 2 นิคมอุตสาหกรรมตะวันออก ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง กำลังผลิตรวม 67.68 เมกะวัตต์

8.4 บริษัท โกลว์ เอสพีพี 1 จำกัด (2) เป็นโรงไฟฟ้าพลังงานร่วมที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง โดยเริ่มต้นเดินเครื่องเชิงพาณิชย์ในเดือนกุมภาพันธ์ 2541 โดยกระแสไฟฟ้าที่ผลิตได้จะจำหน่ายให้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) และลูกค้าอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์น ซิบอร์ด ตั้งอยู่ซอย จี 2 นิคมอุตสาหกรรมตะวันออก ตำบลห้วยโป่ง อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง กำลังผลิตรวม 66.35 เมกะวัตต์

8.5 บริษัท โกลว์ เอสพีพี 2 จำกัด (1) ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยเริ่มต้นจำหน่ายไฟฟ้าให้กับ กฟผ.เมื่อปี 2541 วัตถุประสงค์ในการผลิตใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง กำลังผลิตรวม 70 เมกะวัตต์

8.6 บริษัท โกลว์ เอสพีพี 2 จำกัด (2) ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยเริ่มต้นจำหน่ายไฟฟ้าให้กับ กฟผ.เมื่อปี 2541 วัตถุประสงค์ในการผลิตใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง กำลังผลิตรวม 70 เมกะวัตต์

8.7 บริษัท โกลว์ เอสพีพี 3 จำกัด (1) ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยเริ่มต้นจำหน่ายไฟฟ้าให้กับ กฟผ.เมื่อปี 2542 และ 2543 วัตถุประสงค์ในการผลิตใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงและถ่านหิน กำลังผลิตรวม 160 เมกะวัตต์

8.8 บริษัท โกลว์ เอสพีพี 3 จำกัด (2) ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยเริ่มต้นจำหน่ายไฟฟ้าให้กับ กฟผ.เมื่อปี 2542 และ 2543 วัตถุประสงค์ในการผลิตใช้ก๊าซธรรมชาติและถ่านหิน เป็นเชื้อเพลิง กำลังผลิตรวม 160 เมกะวัตต์

9. บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน) จำหน่ายไฟฟ้าให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ตั้งแต่ปี 2537 ตั้งอยู่ตำบลเชิงเนิน อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง วัตถุประสงค์ในการผลิตใช้ก๊าซธรรมชาติ น้ำมันและถ่านหินเป็นเชื้อเพลิง กำลังผลิตรวม 108 เมกะวัตต์

2) การประปา

ปี 2559 มีการประปาจำนวน 6 แห่งคือการประปาส่วนภูมิภาค 4 แห่ง ประกอบด้วย การประปาระยอง การประปาปากน้ำประแสร์ การประปาบ้านฉาง และการประปานิคมพัฒนา นอกจากนี้ยังมีการประปาเทศบาล 2 แห่ง คือ เทศบาลตำบลเมืองแกลงและการประปาเทศบาลตำบลพลวงแดง

ในด้านการบริหารจัดการน้ำภาคเอกชน จำนวน 2 บริษัท คือ

1) บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) หรืออีสท์ วอเตอร์ ตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมในการบริหารจัดการน้ำดิบผ่านท่อส่งน้ำขนาดใหญ่ให้แก่ภาคอุตสาหกรรมและการอุปโภคและบริโภคในพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก มีการวางท่อเชื่อมโยงแหล่งน้ำสำคัญในจังหวัดระยอง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล อ่างเก็บน้ำดอกกราย อ่างเก็บน้ำคลองใหญ่ และอ่างเก็บน้ำประแสร์

2) บริษัท ยูนิเวอร์แซล ยูทิลิตี้ส์ จำกัด (มหาชน) หรือ ยูยู เป็นบริษัทในเครือของบริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2541 รับผิดชอบจ่ายน้ำในเขตเมืองระยอง

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลสถิติการประปาจำแนกเป็นรายอำเภอ ปี 2559

รายการ	กำลังการผลิต (ลบ.ม.)	น้ำที่ผลิตได้(ลบ. ม.)	ปริมาณน้ำที่ จำหน่าย (ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำที่จ่าย		จำนวนผู้ใช้น้ำ (ราย)
				สาธารณประโยชน์ (ลบ.ม)	ปริมาณน้ำที่ใช้ใน ระบบ(ลบ.ม)	
อำเภอ	31,547,700	47,301,631	34,436,172	6,995,727	769,949	124,405
เมืองระยอง			23,315,260		-	86,914
บ้านค่าย	30,660,000	25,641,479	1,037,886		227,892	2,821
บ้านฉาง	1,100	9,985,631	6,808,116	3,083,796	180,000	23,213
แกลง	885,600	2,709,941	2,799,915	521,233	182,057	9,595
วังจันทร์	-	-	-	-	-	-
ปลวกแดง	-	-	-	-	-	-
เขาชะเมา	-	-	-	-	-	-
นิคมพัฒนา	1,000	8,964,580	474,995	3,390,698	180,000	1,862

ที่มา : การประปาส่วนภูมิภาคสาขาระยอง ธันวาคม 2559

จากตารางมีจำนวนผู้ใช้น้ำรวม 124,405 ราย มีกำลังผลิตรวม 31,547,700 ลูกบาศก์เมตร น้ำที่ผลิตได้จำนวน 47,301,631 ลูกบาศก์เมตร การผลิตส่วนใหญ่อยู่ที่อำเภอบ้านค่าย เนื่องจากมีแหล่งน้ำในการทำน้ำประปาในบริเวณใกล้เคียง เช่น แม่น้ำระยอง อ่างเก็บน้ำคลองใหญ่ เป็นต้น ทั้งนี้ปริมาณความต้องการน้ำประปาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในระยะต่อไปจะมีการขยายเขตการจำหน่ายประปาในพื้นที่อำเภอบ้านฉาง และอำเภอลวกแดง และปรับปรุงระบบในพื้นที่อำเภอเมือง เพื่อรองรับการกระจายของเมือง

3) การสื่อสาร

การสื่อสารหลักยังคงเป็นโทรศัพท์พื้นฐาน โดยมีผู้สัมปทานหลักคือบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) มีเลขหมายโทรศัพท์รวม 122,272 เลขหมาย เลขหมายส่วนใหญ่ใช้ในการทำธุรกิจ บ้านพัก และสถานที่ราชการ

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนการบริการโทรศัพท์ พ.ศ. 2555 – 2559 จำแนกเป็นรายอำเภอ

รายการ	2555	2556	2557	2558	2559
เลขหมายโทรศัพท์ที่มี					
บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	85,311	84,304	85,096	85,480	85,238
บริษัท สัมปทาน	37,156	37,056	36,834	37,034	37,034

เลขหมายโทรศัพท์ที่มีผู้เช่า					
บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	56,991	81,268	78,175	73,671	40,320
ธุรกิจ	14,877	28,544	28,457	27,962	14,088
บ้านพัก	36,968	46,730	44,039	40,568	22,288
ราชการ	2,790	3,730	3,713	3,667	2,680
บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)	486	539	539	539	489
โทรศัพท์สาธารณะ	1,870	1,591	1,329	884	772
บริษัทสัมปทาน	14,373	12,352	10,444	8,932	3

ที่มา : บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) 2559

ส่วน การใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือ มีปริมาณเพิ่มขึ้นในทุกประเภทอย่างรวดเร็วตามตารางที่ 8 โดยเฉพาะการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 65.13 ส่วนโทรศัพท์มือถือมีผู้ใช้ร้อยละ 87.64

ตารางที่ 9 แสดงประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป จำแนกตามการใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ พ.ศ. 2557 – 2559

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	จำนวน			ร้อยละ		
	2557	2558	2559	2557	2558	2559
การใช้คอมพิวเตอร์	793,934	803,341	813,412	100.00	100.00	100.00
ใช้	327,777	325,861	335,258	41.29	40.56	41.22
ไม่ใช้	466,157	477,480	478,154	58.71	59.44	58.78
การใช้อินเทอร์เน็ต	793,934	803,341	813,412	100.00	100.00	100.00
ใช้	339,009	389,135	529,774	42.70	48.44	65.13
ไม่ใช้	454,925	414,206	283,638	57.30	51.56	34.87
การมีโทรศัพท์มือถือ	793,934	803,341	813,412	100.00	100.00	100.00
มี	650,596	664,655	712,862	81.95	82.74	87.64
ไม่มี	143,338	138,686	100,550	18.05	17.26	12.36

ที่มา : สํารวจการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2557 - 2559 สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ปี 2557 มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ จำนวน 327,777 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.9 ของประชากรทั้งหมด มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต จำนวน 339,009 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.70 ของประชากรทั้งหมด ผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ 650,596 ราย คิดเป็นร้อยละ 81.95 ของประชากรทั้งหมด

ปี 2558 มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ จำนวน 377,480 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.44 ของประชากรทั้งหมด มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต จำนวน 389,135 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.44 ของประชากรทั้งหมด ผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ 664,655 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.74 ของประชากรทั้งหมด

ปี 2559 มีผู้ใช้คอมพิวเตอร์ จำนวน 335,258 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.22 ของประชากรทั้งหมด มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต จำนวน 529,774 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.13 ของประชากรทั้งหมด ผู้ใช้โทรศัพท์มือถือ 712,862 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.62 ของประชากรทั้งหมด

จากข้อมูลข้างต้น ผู้ใช้คอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นในแต่ละปี แต่จำนวนเพิ่มไม่มากนัก ซึ่งไม่ถึงร้อยละ 50 ของจำนวนประชากรในปัจจุบัน เนื่องจากคอมพิวเตอร์มีราคาสูง และมีอุปกรณ์อื่นทดแทน เช่น โทรศัพท์มือถือ ส่วนผู้ใช้อินเทอร์เน็ต เพิ่มขึ้นในแต่ละปีอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในการส่งเสริมอินเทอร์เน็ตชุมชน และการเพิ่มขึ้นของโทรศัพท์มือถือ ส่วนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมีผู้ใช้ถึงร้อยละ 87.62 ของจำนวนประชากร แสดงให้เห็นการเข้าถึงของประชาชนในด้านนี้ และโทรศัพท์มือถือมีจำนวนมากในท้องตลาด และมีการแข่งขันสูง ทำให้สามารถหาซื้อได้โดยง่าย

4) การคมนาคมขนส่ง

(1) ทางบก

ระบบการคมนาคมทางบกเป็นระบบที่สำคัญที่สุดของจังหวัดโดยเฉพาะในพื้นที่อุตสาหกรรม เพราะเป็นตัวเชื่อมการติดต่อทั้งทางเรือและทางรถไฟ มีการตัดถนนเชื่อมระหว่างจังหวัดเข้าสู่อำเภอ ตำบลและหมู่บ้านทำให้การสัญจรและการขนส่งสินค้ามีความสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น ถนนสำคัญที่สามารถเดินทางเข้าสู่จังหวัดระยองได้แก่

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (สุขุมวิท) เป็นเส้นทางจากกรุงเทพฯ ผ่านอำเภอ บางปู-อำเภอบางปะกง-บางแสน ศรีราชา-พัทยา-หาดจอมเทียน-สัตหีบ-บ้านฉางจนถึงอำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง รวมระยะทางทั้งสิ้น 220 กิโลเมตรเป็นเส้นทางขนส่งสินค้าและวัตถุดิบจากภาคต่างๆ ที่มายังจังหวัดระยอง ปัจจุบันสภาพการจราจรแออัด ผิวจราจร 4 ช่องทาง

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนบางนา-ตราด) เป็นเส้นทางที่มีผู้ใช้เป็นจำนวนมาก ทางหลวงสายนี้จะเริ่มต้นตรงจุดทางด่วนด่านเฉลิมนคร บางนาผ่านบางพลี-บางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการและเชื่อมทางหลวงหมายเลข 3 ที่ กม.ที่ 70 อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา จากนั้นผู้ใช้รถจะผ่านเส้นทางเดียวกับเส้นทางที่ 1 รวมระยะทาง 220 กิโลเมตร ผิวจราจร 4 ช่องทาง

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 36 (บายพาส 36) เริ่มต้นที่ กม.140 อำเภอ บางละมุง จังหวัดชลบุรีต่อไปยังจังหวัดระยองด้วยระยะทางเพียง 70 กิโลเมตร รวมระยะทางทั้งสิ้น 210 กิโลเมตร ผิวจราจร 4 ช่องทาง

- ทางหลวงจังหวัดระยองหมายเลข 344 (สายบ้านบึง-แกลง) จุดเริ่มต้น ที่จังหวัด ชลบุรี ผ่านอำเภอบ้านบึง-หนองใหญ่-อำเภอวังจันทร์และสิ้นสุดที่อำเภอแกลง ระยะทาง 100 กิโลเมตร เหมาะสำหรับผู้ที่เดินทางมายังอำเภอแกลงหรือเดินทางไปยังจังหวัดจันทบุรีหรือจังหวัดตราด

- ทางหลวงหมายเลข 7 (มอเตอร์เวย์) เริ่มต้นที่ถนนพัฒนาการ เขตประเวศ กรุงเทพฯ สิ้นสุดที่จังหวัดชลบุรีระยะทาง 75 กิโลเมตร จากนั้นใช้ทางหลวงหมายเลข 36 ระยะทางอีก 100 กิโลเมตร จะถึงอำเภอเมือง จังหวัดระยอง รวมระยะทาง 175 กิโลเมตร ในอนาคตจะมีการเปิดใช้จากพญา มาลงที่อำเภอบ้านฉาง

- การเดินทางโดยรถโดยสารประจำทางมีรถปรับอากาศกรุงเทพฯ จังหวัด เชียงใหม่ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดหนองคาย จังหวัดอุบลราชธานี มุกดาหาร เพชรบูรณ์ เกาะสมุย

ทั้งนี้ ยอดรวมรถจดทะเบียน ตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ตั้งแต่ปี 2555 - 2559 จำแนกตามประเภทรถ มีจำนวนทั้งสิ้น 667,397คัน เมื่อพิจารณาเป็นประเภทแล้ว พบว่า รถจักรยานยนต์มีจำนวนการจดทะเบียนมากที่สุด จำนวน 400,491 คัน รองลงมาคือ รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน จำนวน 136,961 คัน และรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล จำนวน 120,803 คัน ตามลำดับ ส่วนประเภทรถที่มีจำนวนในการจดทะเบียนน้อยที่สุดได้แก่ รถยนต์รับจ้างสามล้อ จำนวน 1 คัน

ตารางที่ 10 แสดงรถจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 จำแนกตามประเภทรถ พ.ศ. 2555-2559

ประเภทรถ	2555	2556	2557	2558	2559
รวมยอด	480,721	550,047	534,159	649,457	667,397
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน	99,678	85,808	137,520	127,141	136,961
รถยนต์นั่งส่วนบุคคลเกิน 7 คน	5,977	4,862	6,730	5,318	5,209
รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	120,417	105,419	124,177	119,093	120,803
รถยนต์สามล้อส่วนบุคคล	4	3	3	2	2
รถยนต์รับจ้างระหว่างจังหวัด	-	-	-	-	-
รถยนต์รับจ้างบรรทุกทุกคนโดยสารไม่เกิน 7 คน	2	17	20	22	22
รถยนต์สี่ล้อเล็กรับจ้าง	-	-	-	-	-
รถยนต์รับจ้างสามล้อ	2	2	2	1	1
รถยนต์บริการธุรกิจ	-	2	3	2	3
รถยนต์บริการทัศนาจร	-	-	1	-	-
รถยนต์บริการให้เช่า	-	-	-	-	-
รถจักรยานยนต์	253,626	352,361	264,344	394,252	400,491
รถแทรกเตอร์	755	1,310	1,149	2,158	2,320
รถบดถนน	100	95	95	130	129
รถใช้งานเกษตรกรรม	13	15	8	15	12
รถพ่วง	25	25	37	26	25
รถจักรยานยนต์สาธารณะ	122	128	70	1,297	1,419

ที่มา : สำนักงานขนส่งจังหวัดระยอง ณ ธันวาคม 2559

จะเห็นว่ามีจำนวนรถยนต์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะรถมอเตอร์ไซด์ และรถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกิน 7 คน ส่วนรถประเภทอื่นมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้ เป็นไปตามนโยบาย

ของจังหวัดในการรณรงค์ให้ผู้ขับรถทุกประเภทจดทะเบียนรถยนต์ที่จังหวัดระยอง เพื่อนำรายได้จากภาษีมาพัฒนาจังหวัด และการรณรงค์ย้ายทะเบียนบ้านมาจังหวัดระยอง ทั้งนี้ รถยนต์ที่ไม่มีการจดทะเบียนได้แก่รถยนต์บริการให้เช่า

(2) ทางรถไฟ

เส้นทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดฉะเชิงเทรา นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบังถึงนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นเส้นทางที่ใช้ขนส่งวัตถุดิบ ผลิตภัณฑ์และสินค้าของโรงงานในบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง แต่ไม่นิยมใช้บริการเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูงและระยะทางไม่ไกล ในอนาคตจะเปลี่ยนสภาพเป็นรถไฟความเร็วสูงและรถไฟทางคู่ ดังนี้

(3) ทางอากาศ

สนามบินอู่ตะเภา ภายในมีท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง พัทยา ที่รัฐบาลพัฒนาเป็นสนามบินพาณิชย์ แห่งที่ 3 ตั้งอยู่พื้นที่ตำบลพลา อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง ห่างจากจังหวัดประมาณ 30 กิโลเมตรและห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 190 กิโลเมตร เป็นท่าอากาศยานภายใต้การดูแลของกองทัพเรือเริ่มโครงการในปี พ.ศ. 2504 สืบเนื่องจากกองทัพเรือต้องการก่อสร้างสนามบินทหารเรือ จึงดำเนินการสำรวจพื้นที่บริเวณจังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง ณ เวลานั้นกระทรวงกลาโหมได้อนุมัติให้ฝูงบินทหารเรือ สังกัดกองเรือยุทธการ โดยใช้สนามบินกองทัพอากาศดอนเมืองเป็นสนามบินชั่วคราว ในปี พ.ศ. 2505 รัฐบาลไทยและสหรัฐอเมริกาได้มีโครงการร่วมกันปรับปรุงสนามบินอู่ตะเภาในปี พ.ศ. 2508 เพื่อเป็นหน่วยในการลำเลียงหน่วยรบไปยังจุดยุทธศาสตร์ต่างๆ ภายในประเทศ การก่อสร้างแล้วเสร็จในระยะเวลาประมาณ 1 ปี และมีคำสั่งให้กองทัพเรือใช้ในราชการ และดูแลรักษาสนามบิน โดยใช้ชื่อว่า "สนามบินอู่ตะเภา" ภายหลังเหตุการณ์ปิดสนามบินสุวรรณภูมิและดอนเมือง รัฐบาลได้เห็นความจำเป็นในการเพิ่มศักยภาพในการรองรับผู้โดยสารของสนามบินนานาชาติอู่ตะเภา-พัทยา จึงได้จัดสรรงบประมาณ เพื่อจัดสร้างอาคารผู้โดยสารหลังใหม่ สนามบินอู่ตะเภาฯ สามารถรองรับเครื่องบินขนาดใหญ่ได้ ขณะนี้มีสายการบินที่เปิดบริการหลักคือ ไทยแอร์เอเชีย และบางกอกแอร์เวย์

ตารางที่ 11 แสดงสถิติการขนส่งทางอากาศ พ.ศ. 2554 – 2558

ปี	จำนวนเที่ยวบินขึ้น - ลง	ผู้โดยสาร				การขนถ่ายสินค้า (กก.)				การขนถ่ายไปรษณีย์ภัณฑ์ (กก.)		
		รวม	ออก	เข้า	ผ่าน	รวม	ออก	เข้า	ผ่าน	รวม	ออก	เข้า
2554	3,627	94,163	36,610	48,202	9,351	-	-	-	-	-	-	-
2555	3,579	86,019	38,393	38,760	8,866	-	-	-	-	-	-	-
2556	3,668	88,709	43,257	45,441	11	-	-	-	-	-	-	-
2557	3,569	112,031	56,033	55,998	-	-	-	-	-	-	-	-
2558	2,435	119,002	58,359	60,643	-	2,407	1,166	1,241	-	-	-	-

ที่มา: กรมการขนส่งทางอากาศ กระทรวงคมนาคม

จากข้อมูลสถิติจำนวนเที่ยวบินขึ้น - ลงสนามบินอุตะเถา ระยอง - พัทยา ตั้งแต่ปี 2554 – 2558 เป็นต้นมา พบว่ามีจำนวนผู้โดยสารเพิ่มขึ้นทั้งผู้โดยสารขาเข้า และผู้โดยสารขาออก โดยในปี 2558 มียอดรวมผู้โดยสาร 119,002 คน และเริ่มมีการขนถ่ายสินค้าเข้าออก

(4) ทางน้ำ

มีท่าเรือน้ำลึกที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดเพื่อรองรับการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและการขนส่งที่เกิดขึ้นตามแผนพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกเป็นท่าเรือที่สำคัญที่สุดเปิดบริการให้แก่ผู้ประกอบการทั้งในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและนิคมอุตสาหกรรมอื่นๆ

1) ท่าเทียบเรือสาธารณะ

(1) ท่าเทียบเรือทั่วไป

บริษัท ไทยพรอสเพอริตี้ เทอร์มินอล จำกัด (TPT) มีพื้นที่ระยะที่ 1 ทั้งหมด 49-3-70 ไร่ มีความยาวหน้าท่า 330 เมตร รับสินค้าได้ 20,000 ตัน/ลำเรือและ 150 เมตร สำหรับเรือเล็ก

(2) ท่าเทียบเรือสินค้าเหลว

บริษัท ไทยแทงค์เทอร์มินัลจำกัด จำกัด (TTT) มีพื้นที่ระยะที่ 1 ทั้งหมด 181-2-87.7 ไร่ มีความยาวหน้าท่า 680 เมตร รับสินค้าได้ 45,000 ตัน/ลำเรือ

2) ท่าเรือเฉพาะกิจ ผู้ลงทุนท่าเทียบเรือเฉพาะกิจมีทั้งสิ้น 10 ราย ประกอบด้วย

- (1) บริษัท ปุ๋ยเอ็นเอฟซี จำกัด National Fertilizer Co., Ltd (NFC)
- (2) ท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุด Maptaphut Industrial Terminal (MIT)
- (3) บริษัท สตาร์ ปิโตรเลียม รีไฟน์นิ่ง จำกัด (มหาชน)
- (4) บริษัท พีทีที โกลบอล เคมิคอล จำกัด(มหาชน)
- (5) บริษัท มาบตาพุด แทงค์ เทอร์มินัล จำกัด
- (6) บริษัท โกลว์ เอสพีพี3 จำกัด
- (7) บริษัท บีแอลซีพี เพาเวอร์ จำกัด
- (8) บริษัท พีทีที แอลเอ็นจี จำกัด
- (9) บริษัท พีทีที แทงค์ เทอร์มินัล จำกัด
- (10) บริษัท ระยองเทอร์มินัล จำกัด

3) **ท่าเรือ ไออาร์พีซี** ให้บริการเทียบเรือเพื่อขนถ่ายสินค้า พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้บริการลูกค้าในการเทียบท่า เช่น เรือลากจูง บริการนำร่อง เรือบริการ เครื่องซั่งลานตู้สินค้าคอนเทนเนอร์ โกดังเก็บสินค้า เครื่องจักรและอุปกรณ์ในการขนถ่ายสินค้า เป็นต้น ความยาวประมาณ 1,623 เมตร ประกอบด้วยท่าเทียบเรือขนาดใหญ่ 6 ท่า สามารถรับเรือได้ตั้งแต่ขนาด 1,000 – 250,000 ตัน

ในส่วนของท่าน้ำเรือเพื่อการท่องเที่ยว เป็นท่าน้ำเรือขนาดเล็ก อยู่ในเขตเทศบาลตำบลเพ เช่น ท่าน้ำเรือนวลทิพย์ ท่าน้ำศรีบ้านเพ ท่าน้ำเทศบาลตำบลเพ ท่าน้ำโชคกฤษดา ท่าน้ำอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด เป็นต้น

5) แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในพื้นที่จังหวัดระยองและพื้นที่เชื่อมโยง

จากการกำหนดเป็นพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก รัฐบาลได้กำหนดนโยบายในการ โครงการหลักที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการในลำดับแรก จำนวน 5 โครงการ และโครงการสำคัญที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการในลำดับที่สอง จำนวน 10 โครงการ ประกอบด้วย ซึ่งมีโครงการจำนวนมากที่ดำเนินการ และเตรียมการในพื้นที่จังหวัดระยอง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการวางระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับในอนาคต โดยมีแผนงาน/โครงการ สำคัญ เช่น

(1) เมืองการบินตะวันออก(สนามบินอู่ตะเภา)

สนามบินอู่ตะเภาตั้งอยู่ในพื้นที่ 2 จังหวัดคือระยอง และชลบุรี มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 16,700 ไร่ ปัจจุบันมีการดำเนินงานเป็นท่าอากาศยานนานาชาติภายใต้การบริหารของกองทัพเรือ ภายในยังมีศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยาน ซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2540 ในพื้นที่ 150 ไร่ มีขีดความสามารถในการซ่อมใหญ่ (Heavy Maintenance) สำหรับเครื่องบินลำ ตัวกว้างแบบ Boeing 747, Boeing 777, Airbus A330 และเครื่องบินลำตัวแคบแบบ Boeing 737 โดยมีโรงซ่อมอากาศยาน(Hangar)

กองทัพเรือ อยู่ระหว่างการพัฒนาให้เป็นท่าอากาศยานนานาชาติเชิงพาณิชย์ แห่งที่ 3 รองจากสนามบินสุวรรณภูมิ และสนามบินดอนเมือง

กระทรวงคมนาคมและกองทัพเรือ ได้วางแผนการพัฒนาสนามบินอู่ตะเภาสู่เชิงพาณิชย์เต็มรูปแบบรองรับการเป็น “Aeropolis” หรือ “เมืองอุตสาหกรรมการบิน” เป็นศูนย์กลางของธุรกิจการบินในภูมิภาค มีความสามารถรองรับผู้โดยสาร 15 ล้านคนใน 5 ปี 30 ล้านคนใน 10 ปี และ 60 ล้านคนใน 15 ปี

สนามบินอู่ตะเภาประกาศเป็น “เขตส่งเสริมระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก: เมืองการบินภาคตะวันออก (Special EEC Zone: Eastern Airport City) ครอบคลุมพื้นที่ 6,500 ไร่ บริเวณสนามบินอู่ตะเภา มีกิจกรรมหลัก 6 กลุ่ม คือ

- กลุ่มอาคารผู้โดยสารและการค้า รองรับการเดินทางตัว 3 ระยะคือ 15-30-60 ล้านคนต่อปี ในระยะ 5-10-15 ปีตามลำดับ โรงแรม ห้างสรรพสินค้า อาคารสำนักงาน กลุ่มธุรกิจบันเทิง

เชื่อมต่อด้วย สถานีรถไฟความเร็วสูงอยู่ชั้นใต้ดินของอาคารผู้โดยสาร และ ทางด่วนเชื่อมถนนภายนอกกับ อาคารผู้โดยสาร

- กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมอากาศยาน ประกอบด้วยเขตการค้าเสรี (free trade zone) เพื่อประกอบการค้าและอุตสาหกรรม กลุ่มธุรกิจคาร์โก กลุ่มธุรกิจซ่อมอากาศยาน
- ศูนย์ฝึกอบรมบุคลากรอากาศยาน และธุรกิจการบิน
- กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีป้องกันประเทศ
- ศูนย์การแพทย์เฉพาะด้าน
- ท่าเรือพาณิชย์สตีบ ซึ่งเป็นท่าเรือเฟอร์รี่ เชื่อมโยงด้วยรถราง
- กลุ่มอุตสาหกรรมเทคโนโลยีป้องกันประเทศ
- กลุ่มธุรกิจท่าเรือสตีบ ซึ่งจะประกอบด้วยท่าเรือข้ามฟากไปกรุงเทพฯ และ ปราณบุรี และท่าเรือสำหรับเรือสำราญขนาดใหญ่

รูปที่ 4 แสดงแผนการพัฒนาเมืองการบินภาคตะวันออก

แนวทางการดำเนินการของกองทัพเรือแบ่งออกเป็น 3 ระยะ มีการลงทุนไม่น้อยกว่า 1.8 แสนล้านบาท ดังนี้

ระยะที่ 1 (พ.ศ.2560-2564) จัดตั้งศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทย เพิ่มจำนวนผู้ประกอบการและประเภทของการผลิตชิ้นส่วนอุตสาหกรรมอากาศยาน สร้างบุคลากร รวมทั้งปรับปรุงหลักสูตรการผลิตช่างและวิศวกรอากาศยาน

ระยะที่ 2 (พ.ศ.2565-2569) จัดตั้งศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอต่อการซ่อมบำรุงภายในประเทศ จัดกลุ่มอุตสาหกรรม (คลัสเตอร์) ให้ครบทุกประเภทอุตสาหกรรมอากาศยานตามแผนธุรกิจ และสร้างช่างเทคนิครวมทั้งวิศวกรอากาศยานให้เพียงพอต่อความต้องการ

ระยะที่ 3 (พ.ศ.2570-2575) จัดตั้ง Aeropolis เพื่อรองรับการซ่อมบำรุงเครื่องบินของภูมิภาค ยกกระดับความสามารถในการผลิตอุตสาหกรรมอากาศยานเข้าสู่ Tier 2 (Design& Build) และการพัฒนาบุคลากรด้านการบินจนสามารถเข้าสู่การเป็น Research & Institutions ได้ การดำเนินการข้างต้น จะสร้างรายได้แก่ชุมชนควบคู่กับการพัฒนา ยกกระดับบริการ เช่น สถานศึกษา สถานพยาบาล เกิดพื้นที่สาธารณะ ประเทศไทยมีศูนย์รวมคลัสเตอร์อุตสาหกรรมอากาศยานแห่งใหม่ เป็นฐานคลัสเตอร์อุตสาหกรรมการบินที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศ และเชื่อมโยงกับภูมิภาค เป็นที่เรียนรู้และสะสมเทคโนโลยีอุตสาหกรรมการบินและธุรกิจการบินและสร้างงานรายได้สูงให้กับชุมชนใน EEC และคนไทยในอนาคต รวมทั้งมีการจ้างงานคุณภาพดี มากกว่า 10,000 ตำแหน่ง

(2) ท่าเรือมาบตาพุด ระยะที่ 3 เป็นท่าเรืออุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่และทันสมัย ให้บริการแบบเบ็ดเสร็จครบวงจร เป็นท่าเรือหลักในการขนส่งสินค้าประเภทของเหลวและก๊าซ (Liquid and Gas) และสินค้าเทกอง (Bulk) รองรับเรือบรรทุกทุกขนาด 264,000 DWT เปิดให้บริการ 12 ท่า (ท่าเรือสาธารณะ 2 ท่า และท่าเรือเฉพาะกิจ 10 ท่า)

รูปที่ 5 แสดงผังท่าเรืออุตสาหกรรมมาบตาพุดระยะที่ 3

แนวทางการพัฒนาท่าเรือมาบตาพุดระยะที่ 3 จะประกอบด้วย งานถมทะเล พื้นที่ ประมาณ 1,000 ไร่ งานขุดลอกร่องน้ำและแอ่งลึก 16 เมตร งานระบบสาธารณูปโภค งานอุปกรณ์ ควบคุมการเดินเรือบริเวณท่าเรือ ก่อสร้างท่าเรือ อุตสาหกรรมด้านพลังงาน และการบริการ รวมเรียกว่า Superstructure เพื่อจะเชื่อมโยงการพัฒนาคลัสเตอร์อุตสาหกรรมปิโตรเคมีขั้นสูง (Advanced petrochemical) และอุตสาหกรรมเศรษฐกิจชีวภาพ (Bio-economy) โดยตามแผนดำเนินการจะเปิดบริการใน พ.ศ. 2567

(3) การพัฒนาโครงข่ายขนส่งทางบก พื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกมีโครงข่ายถนนค่อนข้างสมบูรณ์ครอบคลุมทั่วถึง

3.1 ทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง(มอเตอร์เวย์) หมายเลข 7 สายกรุงเทพฯ – บ้านฉาง ช่วงพัทยา มาบตาพุด รวมระยะทาง 31 กม. ระยะเวลาดำเนินงานก่อสร้าง 4 ปี เริ่มก่อสร้างตั้งแต่

ปี 2559 ให้แล้วเสร็จในปี 2562 มีการก่อสร้างปรับปรุงถนนโครงข่ายเชื่อมต่อกับทางหลวงหมายเลข 3 บริเวณตำบลบ้านอำเภอ อำเภอเสด็จ จังหวัดชลบุรี ระยะทาง 7.856 กิโลเมตร นอกจากนี้ ยังมีสถานบริการทางหลวง ตั้งอยู่ในพื้นที่บริเวณตำบลห้วยใหญ่ (ประมาณ กม.20) ด้านจัดเก็บเงินค่าผ่านทางแบบระบบปิด 3 แห่ง ได้แก่ ด้านห้วยใหญ่ ด้านเขาชีโอน และด้านอู่ตะเภา

3.2 แผนการดำเนินการถนนสายหลัก

เริ่มดำเนินการในปี 2561 - 2563

1) ขยาย 6 ช่องจราจรถนนหมายเลข 36 ช่วงกระทิงลาย-ระยอง ตอนต่างระดับ เขาไม้แก้ว-แยกมาบข่า 16 กม.

2) ขยาย 6 ช่องจราจร ถนน 36 กระทิงลาย-ระยอง (รวมสะพานข้ามแยกหมวดระยอง 3 แยกทับมา และแยกบ้านดอน) ตอน แยกมาบข่า-แยกเชิงเนิน

3) ขยาย 4 ช่องจราจรถนน 363 ศูนย์ราชการระยอง-นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด พร้อมทางลอดแยกเนินสำลี (ลอดถนนสุขุมวิท)

4) บูรณะทางเดิมถนน 344 อำเภอบ้านบึง - อำเภอแกลง ตอน บ้านหนองเสือช้าง - อำเภอแกลง

5) ปรับปรุงถนนสาย รย.4058 แยก ทล.3138-บรรจบ ทล.344 อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ระยะทาง 32.8 กม. ตัดผ่านพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม ไออาร์พีซี

6) ปรับปรุงถนนสาย รย.3013 แยก ทล.331-ทล.3191 อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง ระยะทาง 17.3 กม.

7) ปรับปรุงถนนสาย 2015 แยกสาย 36-สาย 331 อำเภอปลวกแดง เป็นเส้นทางพาดผ่านนิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้และเชื่อมต่อระหว่างนิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด ออกสู่สาย 331

- แผนงานในอนาคต จะมีการขยายทางหลวงหมายเลข 3 ตอนบ้านฉาง-ระยอง จาก 4 เป็น 8 ช่องจราจร

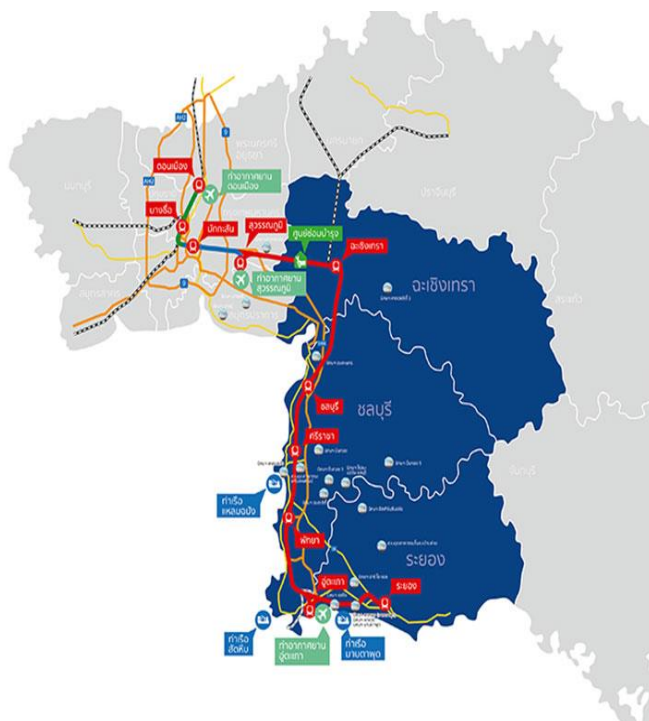
เมื่อโครงการทั้งหมดแล้วเสร็จจะเป็นเส้นทางที่สามารถเชื่อมต่อการคมนาคมขนส่งระหว่างภาคกลางกับภาคตะวันออกได้อย่างสมบูรณ์ นับเป็นเส้นทางสายหลักที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก ซึ่งจะช่วยส่งเสริมทั้งในภาคธุรกิจการค้าและการท่องเที่ยวด้วยแนวเส้นทางที่สามารถรองรับการเดินทางและการขนส่งสินค้าในภาคตะวันออกไปยังทั่วทุกภูมิภาค เชื่อมโยงกับท่าเรือแหลมฉบังและนิคมอุตสาหกรรมต่าง ๆ รวมถึงการขนส่งทางรถไฟ และการขนส่งทางอากาศที่ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิและท่าอากาศยานอู่ตะเภา เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพโครงข่ายโลจิสติกส์ของประเทศ เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของภูมิภาคอาเซียน

(4) โครงการรถไฟความเร็วสูง สายกรุงเทพ-ระยองเชื่อมโยง 3 สนามบิน หรือ (High Speed Rail : HSR) มีความยาวประมาณ 193.5 กิโลเมตร จำนวน 10 สถานี ได้แก่ ดอนเมือง

บางซื่อ มักกะสัน สุวรรณภูมิ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ศรีราชา พัทยา อุตะเภา และระยอง ซึ่งเส้นทางจะเชื่อมโยง 3 สนามบินคือสนามบินดอนเมือง สนามบินสุวรรณภูมิและสนามบินอุตะเภา

- ก่อสร้างทางรถไฟขนาด 1.435 เมตร (standard Gauge) 2 ช่วง คือ พญาไท – ดอนเมือง และลาดกระบัง – ระยอง พร้อมทางรถไฟเชื่อมเข้า - ออกสนามบิน รวมระยะทางประมาณ 260 กม. ส่วนใหญ่เป็นทางรถไฟยกระดับ (Elevated) สองทางวิ่ง โดยมีส่วนที่เป็นอุโมงค์ทางคู่ช่วงพระรามที่ 6 ถึง ถนนระนอง 1 สถานีสุวรรณภูมิ สถานีเขาชีจรรย์ และสถานีอุตะเภา ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้า ความเร็ว 250 กิโลเมตรต่อชั่วโมง ใช้ระยะเวลาเดินทางประมาณ 1.09 ชั่วโมง (69 นาที)

- ตามแผนงานจะดำเนินการก่อสร้างในปี พ.ศ. 2561 และจะแล้วเสร็จในปี 2566 คาดว่ามีผู้โดยสารที่เดินทางระหว่างจังหวัด (ช่วงสุวรรณภูมิ – ระยอง) ประมาณ 65,630 คน-เที่ยว/วัน

รูปที่ 6 แสดงเส้นทางรถไฟความเร็วสูง สายกรุงเทพ-ระยอง

ทั้งนี้ รถไฟความเร็วสูงกรุงเทพฯ-ระยอง จะสามารถเชื่อมโยงกับการคมนาคมขนส่งทางถนน ทางเรือและทางอากาศได้อย่างครอบคลุมมากขึ้นจึงเป็นการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวทางทะเลได้เป็นอย่างดี

(5) รถไฟทางคู่ เชื่อม 3 ท่าเรือ

โครงข่ายรถไฟในปัจจุบันเป็นโครงข่ายเดิมตั้งแต่การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก มีรถไฟทางคู่ เริ่มต้นจาก ICD ลาดกระบัง-ท่าเรือแหลมฉบัง (ขนส่งประมาณ 8% ของตู้สินค้าที่ออกจาก ICD ลาดกระบัง) มีรถไฟทางเดี่ยว สายหลัก จากชุมทางศรีราชา-ชุมทางเขาชีจรรย์-มาบตาพุด

(มีการใช้น้อยโดยขนส่งผลิตภัณฑ์ปิโตรเคมีจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดมาที่ท่าเรือแหลมฉบัง แต่มีจำนวนไม่มากนัก) มีทางเดียวจากชุมทางเขาชีจรรย์-ท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ แต่ยังมีการใช้น้อยมาก การขยายตัวในอนาคตจำเป็นต้องมีระบบรถไฟทางคู่เชื่อมต่อท่าเรือหลักทั้ง 3 แห่ง ได้อย่างสมบูรณ์ จึงต้องปรับปรุงโครงข่ายทางรถไฟเดิมที่มีอยู่ทั้งระบบเป็นทางคู่ พร้อมก่อสร้างทางรถไฟเชื่อมต่อกับพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมในรูปแบบของย่านขนส่งตู้สินค้า และ Inland Container Depot (ICD) ย่อย เป็นระบบเดียวกัน ซึ่งจะต้องเชื่อมโยงท่าเรือสำคัญ 3 ท่าเรือคือท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือมาบตาพุด และท่าเรือจุตเสม็ด

รัฐบาลได้เร่งดำเนินการช่วงกรุงเทพ-นครราชสีมา และแก่งคอย-มาบตาพุด และจะดำเนินการช่วงแก่งคอย – ฉะเชิงเทรา – แหลมฉบัง - มาบตาพุด ระยะทาง 246.5 กิโลเมตร ผ่านพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา สระบุรี นครนายก นครราชสีมา ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง โดยจะเริ่มดำเนินการก่อสร้างในปี 2561 แนวเส้นทางจะก่อสร้างทางคู่ขนาดมาตรฐานขึ้นมาใหม่ขนานไปกับแนวเส้นทางรถไฟขนาด 1 เมตรในปัจจุบัน รวมทั้งมีทางเชื่อมต่อ(Chord Line) เข้าใช้ทางร่วมกับโครงการรถไฟความเร็วสูงสายกรุงเทพ-ระยองอีกด้วย โดยรูปแบบโครงสร้างทางรถไฟมีทั้งรูปแบบทางวิ่งระดับพื้น ทางวิ่งยกระดับช่วงสั้น และรูปแบบอุโมงค์ พร้อมเชื่อม

รูปที่ 7 แสดงเส้นทางรถไฟทางคู่เชื่อมโยง 3 ท่าเรือ

การพัฒนาทางรถไฟทางคู่จะเกิดการพัฒนาที่ดินรอบๆ สถานี การค้าการลงทุนเสริมสร้างกิจกรรมให้ผู้คนทุกระดับชั้นสามารถอยู่ร่วมกันได้ ลดความสูญเสียจากอุบัติเหตุบนท้องถนน เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยว รองรับการแข่งขันตู้สินค้าและผู้โดยสารมากขึ้น ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น สะดวกสบายมากขึ้น

(6) การพัฒนาด้านแหล่งน้ำ

จังหวัดระยองมีอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ 2 แห่ง ขนาดกลาง 3 แห่ง ขนาดเล็ก 10 แห่ง ปริมาตรเก็บกักรวม 599.77 ล้าน ลบ.ม. น้ำไหลเข้าอ่าง 652 ล้าน ลบ.ม./ปี แต่ความต้องการน้ำเริ่มมากขึ้น คาดว่าอีก 4 - 5 ปีข้างหน้าปริมาณน้ำของระยองจะตึงตัวมาก

กรมชลประทานได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการน้ำเพื่อสนับสนุนการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยกรมชลประทานจะเป็นจัดหาเงินทุน ขณะที่ East Water การประปาส่วนภูมิภาค และท้องถิ่นเป็นผู้ใช้น้ำ ด้วยการ 1) ปรับปรุงแหล่งน้ำดิบ/พัฒนาแหล่งน้ำใหม่ 2) เชื่อมโยงแหล่งน้ำระบบผันน้ำ 3) ทำแก้มลิง/อ่างน้ำ 4) ป้องกันน้ำท่วม และ 5) บริหารจัดการแหล่งน้ำต่าง ๆ แบ่งการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ออกเป็น 2 ช่วง

ระยะแรก 5 ปีแรก จะมีการสร้างแหล่งกักเก็บน้ำขนาดเล็กและขนาดกลาง โดยเพิ่มความจุกักเก็บน้ำอ่างหนองปลาไหลอีก 23 ล้าน ลบ.ม. การสูบน้ำย้อนกลับจากคลองไปเก็บไว้อ่างเก็บน้ำ ประแสร์ที่เพิ่มความจุอีก 47 ล้าน ลบ.ม. เพิ่มความจุอ่างเก็บน้ำคลองใหญ่อีก 10 ล้าน ลบ.ม. เพิ่มความจุอ่างเก็บน้ำดอกกรายอีก 10 ล้าน ลบ.ม.

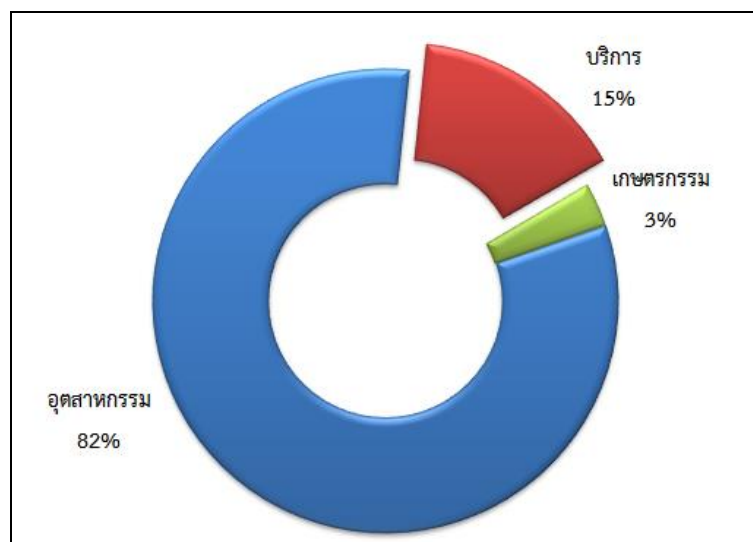
ระยะ 5- 10 ปี กรมชลประทานจะก่อสร้างอ่างเก็บน้ำอีก 4 แห่งที่จังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วยอ่างเก็บน้ำประแกด ความจุ 60.2 ล้าน ลบ.ม. ดำเนินการไปแล้ว 90%, อ่างพะวาใหญ่ความจุ 68.1 ล้าน ลบ.ม. อ่างคลองแก่งหางแมว ความจุ 80.7 ล้าน ลบ.ม. และอ่างคลองวังโตนดความจุ 99.5 ล้าน ลบ.ม. และจะมีการสูบน้ำส่งไปอ่างเก็บน้ำประแสร์ ในระยะ 10 ปีข้างหน้า หากดำเนินการตามแผนข้างต้น สถานการณ์น้ำในพื้นที่ 3 จังหวัดระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จะไม่มีปัญหาด้านการขาดแคลน

ระยะ 10 ปีต่อไป อยู่ระหว่างการศึกษาเบื้องต้นในการกำหนดแนวทางการผันน้ำจาก สตรึงมนั่ม ประเทศกัมพูชา ซึ่งมีขนาดความจุ 1,200 ล้าน ลบ.ม. โดยวางท่อเข้ามาในฝั่งไทยบริเวณ จังหวัดตราดตอนล่างและผันน้ำต่อมาทางท่อเข้าสู่อ่างเก็บน้ำประแสร์

ทั้งนี้ การที่รัฐบาลได้กำหนดแผนการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ โดยมีปลายทางโครงการที่จังหวัดระยอง จะเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของจังหวัด โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ ด้านอุตสาหกรรม ด้านการเกษตร และด้านการท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นสาขาหลักเศรษฐกิจ และจะสามารถกระจายรายได้และความเจริญสู่ชุมชนได้มากขึ้นด้วย

2. ด้านเศรษฐกิจ

ภาพรวมจากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ณ ราคาประจำปีพบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดปี 2558 มีมูลค่า 862,613 ล้านบาท โดยมาจากภาคเกษตรกรรม 20,803 ล้านบาท มีแนวโน้มลดลงทุกปี และสาขาการผลิตนอกภาคเกษตรกรรม มีมูลค่ารวมสูง 841,810 ล้านบาท (ภาคอุตสาหกรรม ร้อยละ 81.7 ภาคบริการ ร้อยละ 15.0 ภาคเกษตรกรรม ร้อยละ 3.0) มีมูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวประชากร เท่ากับ 982,500 บาท/คน/ปี เป็นลำดับที่ 1 ของประเทศ

รูปที่ 8 แสดงสัดส่วนผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดปี 2558 จำแนกตามรายภาคเศรษฐกิจ

ตารางที่ 12 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดและรายได้ประชากรจำแนกตามสาขาของจังหวัดระยอง

(หน่วย : ล้านบาท)

สาขาการผลิต		2554	2555	2556	2557	2558
ภาคเกษตร	รวม	33,705	25,199	22,308	21,941	20,803
	เกษตรกรรม การล่าสัตว์ การป่าไม้	29,691	20,698	18,208	17,569	16,777
	การประมง	4,014	4,501	4,100	4,371	4,026
ภาคนอกเกษตร	รวม	730,853	816,736	861,936	870,945	841,810
	การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	274,982	344,663	348,108	345,238	281,955
	อุตสาหกรรม	286,181	299,090	336,411	335,271	366,178
	การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	57,254	47,542	46,114	52,327	49,219
	การก่อสร้าง	5,440	4,663	6,672	5,758	7,814
	การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์	52,231	49,087	53,146	54,996	59,878
	โรงแรมและภัตตาคาร	1,974	2,377	2,492	2,640	3,100
	การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	16,156	16,171	15,439	16,431	15,971
	ตัวกลางทางการเงิน	5,417	6,694	7,743	9,836	9,781
	บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ	19,093	32,637	32,442	33,851	32,951
	การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ	6,068	7,074	6,758	7,135	7,549

สาขาการผลิต		2554	2555	2556	2557	2558
	การศึกษา	3,271	3,406	3,450	3,681	3,559
	การบริการด้านสุขภาพและสังคม	1,758	2,073	1,896	2,417	2,588
	การให้บริการด้านชุมชน สังคม และบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	827	1,022	1,039	1,142	1,031
	ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	202	235	227	223	236
ผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัด		764,558	841,935	884,244	892,886	62,613
ผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดต่อคน (บาท)		918,744	997,343	1,033,263	1,029,765	82,500
ประชากร(1,000 คน)		832	844	856	867	878

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2560

เศรษฐกิจโดยภาพรวมนับตั้งแต่ พ.ศ.2554 – 2558 สาขาเกษตรกรรมมีแนวโน้มลดลงจากการกระจายตัวของภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ส่วนภาคนอกเกษตร คือ การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน อุตสาหกรรมการไฟฟ้า แก๊ส และการประปา การก่อสร้าง การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ มีแนวโน้มเติบโตขึ้นในภาพรวมตั้งแต่ พ.ศ. 2554 – 2557 แต่ใน พ.ศ.2558 ลดลงเล็กน้อยเนื่องจากเป็นไปตามกลไกของเศรษฐกิจโลกที่อยู่ในภาวะตกต่ำในช่วงปี ดังกล่าว ทั้งนี้ ด้านโรงแรมและภัตตาคาร และด้านการบริการด้านสุขภาพและสังคม มีแนวโน้มเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง

เศรษฐกิจจังหวัดระยองมีเศรษฐกิจสาขาหลัก 4 สาขาสำคัญ ดังนี้

1) สาขาเกษตรกรรม ปศุสัตว์ และประมง

สาขาการเกษตรกรรม/เพาะปลูก จากการที่จังหวัดระยองมีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการทำเกษตรกรรม ทำให้จังหวัดระยองมีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญจำนวนมาก ได้แก่

1. ยางพารา เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและเป็นพืชที่เพาะปลูกมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับพืชเศรษฐกิจสำคัญชนิดอื่นๆ เนื่องจากปลูกง่าย ไม่จำเป็นต้องดูแลรักษามาก อีกทั้งสภาพทางภูมิประเทศเอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก ผลผลิตส่วนใหญ่จะออกสู่ตลาดในช่วงเดือนตุลาคม-มกราคม เกษตรกรสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องประสบปัญหาและอุปสรรคอันเกิดจากฝนตก ผลผลิตจะออกสู่ตลาดน้อยในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม เกษตรกรส่วนใหญ่จะหยุดกรีดยางเพื่อบำรุงรักษาต้นยางเพราะต้นยางเริ่มผลัดใบ

2. มันสำปะหลัง เป็นพืชที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจชนิดหนึ่ง อำเภอที่ปลูกมากที่สุดคืออำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์และอำเภอเมือง เกษตรกรนิยมปลูกพันธุ์ระยอง 5 เกษตรศาสตร์ 50,

ระยอง 90, ระยอง 60 และระยอง 3 ตามลำดับ เจริญปลูกในช่วงเดือนมีนาคม - พฤษภาคมของทุกปี สามารถเก็บเกี่ยวได้เกือบตลอดทั้งปี ผลผลิตจะออกมากในช่วงเดือนธันวาคม-เมษายน และจะออกสู่ตลาดมากในช่วงเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์

3. สับปะรด ปลูกมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศรองจากจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (ประมาณ 20% ของผลผลิตทั้งประเทศ) มีผลผลิตออกสู่ตลาดปีหนึ่งๆ ประมาณ 250,000 ตัน ผลผลิตส่วนใหญ่จะส่งขายให้โรงงานอุตสาหกรรมเพื่อแปรรูปเป็นสับปะรดกระป๋องและน้ำสับปะรด บางส่วนนำไปจำหน่ายเป็นผลไม้สดตามแผงจำหน่ายผลไม้ ผลผลิตส่วนใหญ่จะออกสู่ตลาดระหว่างเดือนพฤศจิกายน - มกราคมและระหว่างเดือนเมษายน - กรกฎาคม

4. ทุเรียน การทำสวนทุเรียนเป็นอาชีพที่เกษตรกรในจังหวัดระยองยึดเป็นอาชีพมาช้านาน การปลูกทุเรียนกระจายอยู่ในท้องที่อำเภอแกลง อำเภอเมืองระยอง อำเภอเขาชะเมา อำเภอวังจันทร์ และอำเภอบ้านค่าย เกษตรกรที่เกี่ยวข้องกับอาชีพทุเรียนประมาณ 20,000 ราย เฉลี่ยพื้นที่ปลูกประมาณ 3-5 ไร่/ครัวเรือน ระยะการออกสู่ตลาดจะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายน- มิถุนายน แล้วแต่ชนิด พันธุ์ ทุเรียนพันธุ์เบาจะเริ่มเก็บเกี่ยวก่อน คือ พันธุ์กระดุมและพันธุ์ชะนี ส่วนพันธุ์หนัก ได้แก่ พันธุ์ก้านยาวหอมทองจะแก่สุกปลายเดือนพฤษภาคม

5. เงาะ เป็นไม้ผลเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่งที่นิยมปลูกในจังหวัดระยอง มีพื้นที่ปลูกเงาะมากเป็นอันดับ 6 ของประเทศ พันธุ์ที่นิยมปลูก ได้แก่ เงาะพันธุ์โรงเรียน รองลงมาคือ พันธุ์สีชมพู ฤดูการเพาะปลูกเริ่มในเดือนพฤษภาคม-สิงหาคมและเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม

6. มังคุด เป็นไม้ผลยืนต้นที่มีอายุยืน เป็นพืชเมืองร้อนสามารถปลูกได้ในดินเกือบทุกชนิด ผลมังคุดมีรูปทรงและสีส้มสวยงาม รสชาติดี มีราคาสูง เป็นที่นิยมบริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้รับฉายาว่าเป็น “THE QUEEN OF FRUIT” พันธุ์มังคุดจะมีพันธุ์เดียวและไม่มีการกลายพันธุ์โดยนิยมปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคม-กันยายน และเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม

จะเห็นได้ว่าจังหวัดระยองเป็นเมืองแห่งการเพาะปลูกโดยเฉพาะผลไม้ ซึ่งสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดระยองเป็นอย่างมาก ซึ่งในทุกอำเภอของจังหวัดระยองสามารถทำการเกษตรได้ไม่ว่าจะเป็นการปลูกข้าว ปลูกผลไม้หรือพืชไร่อื่นๆ เช่น มันสำปะหลัง ลองกอง เป็นต้น

ตารางที่ 13 แสดงข้อมูลพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัดระยอง ปี 2559/2560

อำเภอ	พื้นที่ถือครอง (ไร่)	พื้นที่การเกษตร (ไร่)	ครอบครัวยุทธศาสตร์	จำนวนปี	สับปะรด (ไร่)	มันสำปะหลัง (ไร่)	ลองกอง (ไร่)	อ้อย (ไร่)	ทุเรียน (ไร่)	มะม่วง (ไร่)	เงาะ (ไร่)	ขนุน (ไร่)	มังคุด (ไร่)	มะพร้าว (ไร่)	ยางพารา (ไร่)
เมืองระยอง	278,134	180,933	8,778	2,834	2,213	4,220	2,496	0	5,813	2,141	3,362	1,059	9,483	698	87,204
แกลง	435,344	332,004	15,090	4,954	3,972	3,768	2,494	0	39,014	2,312	2,707	5,061	7,578	3,254	217,892
บ้านค่าย	284,891	215,243	7,701	10,500	6,313	8,301	374	842	2,005	215	769	94	3,822	695	101,188
ปลวกแดง	343,587	129,356	3,410	15,500	25,027	11,878	3	300	21	36	9	91	53	118.00	78,691
บ้านฉาง	121,158	49,011	2,482	9	704	25,042	0	174	5	3,929	0	481	38	1,277	4,580
วังจันทร์	169,447	155,911	4,502	174	3,159	3,163	163	650	9,709	107	161	3,087	845	2	120,029
เขาชะเมา	177,252	144,763	4,644	635	3,500	850	1,746	0	9,363	162	1,879	1,437	6,383	50	107,694
นิคมพัฒนา	169,959	111,935	4,098	22	39,148	8,138	74	9	282.00	858	26	414	315	1,253	24,518
รวม	1,979,772	1,319,156	50,705	19,144	84,036	65,360	7,350	1,975	66,212	9,760	8,913	11,724	28,517	7,347	741,796
พื้นที่ไผ่ (ไร่)				19,144	56,439	50,401	6,681	1,975	57,361	9,619	8,135	8,338	26,474	7,070	577,147
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)				504.74	5,628.43	4,653.38	622.96	9,925.00	1,110.46	919.44	1,148.14	1,735.16	698.14	อ้อย 802 ผล แก 895 ผล	237.13
ผลผลิตรวม (ตัน)				11,087	369,019	231,520	4,522	23,921	87,106	8,265	12,310	23,387	21,888	3,005	136,856
ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)				8.73	9.05	2.28	30.37	0.99	อะนิ 45.38 หน่อทอง 66.67	18.87	โงเรียน 22.00 สี 12.25	15.57	32.10	อ้อย 9.25 บาท/ผล แก 17.34 บาท/ผล	38.38
มูลค่าสินค้าต่อปี (ล้านบาท)				96.79	3,339.62	527.86	137.34	23.68	4,879.67	155.97	211.23	364.13	702.62	39.93	5,252.55

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดระยอง

พื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัดระยอง พื้นที่ถือครอง 1,979,772 ไร่ พื้นที่ทางการเกษตร 1,333,024 ไร่ ครอบครัวยุทธศาสตร์ที่ทำกรเกษตร 50,705 ครอบครัวยุทธศาสตร์ พื้นที่ข้าวนาปี 19,144 ไร่ พื้นที่ปลูกสับปะรด 84,036 ไร่ พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง 65,360 ไร่ พื้นที่ปลูกลองกอง จำ 7,350 ไร่ พื้นที่ปลูกอ้อย 1,975 ไร่ พื้นที่ปลูกทุเรียน 66,212 ไร่ พื้นที่ปลูกมะม่วง 9,760 ไร่ พื้นที่ปลูกเงาะ 8,913 ไร่ พื้นที่ปลูกขนุน 11,724 ไร่ พื้นที่ปลูกมังคุด น 28,517 ไร่ พื้นที่ปลูกมะพร้าว จำนวน 7,347 ไร่ และพื้นที่ปลูกยางพารา จำนวน 741,796 ไร่

สาขาปศุสัตว์ : เกษตรกรในจังหวัดระยองมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้าในภาพรวมเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะไก่และเป็ด เป็นผลเนื่องจากราคาเป็นสิ่งที่สูงใจและการได้รับการส่งเสริมเงินกู้จากหน่วยงานภาครัฐ เช่น เงินกองทุนหมู่บ้าน เงินกู้ช่วยเหลืออื่นๆ โดยจำนวนผู้เลี้ยงปศุสัตว์ในแต่ละอำเภอมีปริมาณแตกต่างกัน

ตารางที่ 14 แสดงข้อมูลสัตว์เลี้ยงจำแนกรายอำเภอ

อำเภอ	โค	กระบือ	สุกร	แพะ	ห่าน	ไก่	เป็ด	แกะ
รวมยอด	13,575	516	185,690	487	-	4,151,468	356,342	97
เมืองระยอง	4,149	258	33,577	80	-	861,508	71,051	28
บ้านฉาง	1027	10	2,474	132	-	74668	1100	-
แกลง	2,132	125	110,835	-	-	1,544,482	75,695	-
วังจันทร์	138	-	4,518	-	-	127,591	41,249	-
บ้านค่าย	5,129	46	9,557	4	-	462,748	964	-
ปลวกแดง	260	77	21,694	146	-	535,725	136,125	24

อำเภอ	โค	กระบือ	สุกร	แพะ	ห่าน	ไก่	เป็ด	แกะ
เขาชะเมา	35	-	1,440	-	-	81,728	30,076	-
นิคมพัฒนา	705	-	1,595	125	-	463,018	82	45

หมายเหตุ : หน่วยเป็นตัว

ที่มา : สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดระยอง ธันวาคม 2559

จากตารางแสดงจำนวนปศุสัตว์จำแนกรายอำเภอ เกษตรกรในจังหวัดระยองมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้าจำนวนมากที่สุด ได้แก่ ไก่ จำนวน 4,151,468 ตัว ซึ่งพบเกษตรกรเลี้ยงมากในอำเภอแกลง และเมืองระยอง ตามลำดับ รองลงมา ได้แก่ เป็ด จำนวน 356,342 ตัว ซึ่งพบเกษตรกรเลี้ยงมากในอำเภอปลวกแดง และอำเภอแกลง ตามลำดับ และเกษตรกรในจังหวัดระยองมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้าน้อยที่สุด ได้แก่ แกะ จำนวน 97 ตัว ซึ่งพบเกษตรกรเลี้ยงมากในอำเภอนิคมพัฒนา

การประมง จังหวัดระยอง เป็นอีกจังหวัดหนึ่งที่มีชื่อเสียงในเรื่องทรัพยากรสัตว์น้ำ สามารถเห็นได้จากอาชีพดั้งเดิมของชาวระยอง ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทางการประมง ประกอบกับศักยภาพของพื้นที่ที่เหมาะสม อาชีพทำการประมงเป็นอาชีพดั้งเดิมของประชาชนชาวระยอง เนื่องจากสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศที่เหมาะสม ส่งผลให้ท้องทะเลจังหวัดระยองมีสัตว์น้ำที่อุดมสมบูรณ์ มีสัตว์น้ำที่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจ เป็นสัตว์น้ำประจำถิ่น โดยเฉพาะกลุ่มปลากระรังและปลาสร้อยชนิดต่างๆ จากการที่มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 100 กิโลเมตรเศษ อาชีพประมงน้ำเค็มจึงเป็นอาชีพที่สำคัญ มีการทำประมงเชิงพาณิชย์ ประมงพื้นบ้าน ประมงเรือเล็กตามแนวชายฝั่งทั่วไป รวมทั้งการทำประมงน้ำจืดและน้ำกร่อย เนื้อที่ทำการประมงทะเลประมาณ 1,500,000 ไร่ เรือประมง 1,822 ลำ สมาคมประมง 6 สมาคม กลุ่มเกษตรกรทำการประมง 36 กลุ่ม สหกรณ์ประมง 2 สหกรณ์ ท่าเรือประมง 45 ท่า ส่วนการทำประมงน้ำจืดมีเนื้อที่ทำการประมงน้ำจืดมีจำนวน 63,080 ไร่ สัตว์น้ำจืดที่สำคัญคือปลาดุก ปลานิล ปลาสวาย ปลานวลจันทร์ ฯลฯ

ตารางที่ 15 แสดงข้อมูลจำนวนเรือประมงที่ได้เสียค่าอาชญาบัตรเครื่องมือทำการประมง

ประเภทเครื่องมือ	เครื่องมือในจังหวัด	จำนวน(ลำ)
ประเภทอวนล้อมจับ	อวนล้อมจับปลากะตักกลางวัน	41
	อวนล้อมซั้ง	123
	อวนล้อมจับปั่นไฟ	21
ประเภทกางกั้นแล้วลาก	อวนทับตลิ่ง	1
ประเภทอวนลาก	อวนลากแผ่นตะเฆ่	49
	อวนลากคู่	6
ประเภทอวนครอบ	อวนครอบหมึก	483
	อวนครอบปลากะตัก	21
ประเภทอวนติดตา	อวนจมปู	557

ประเภทเครื่องมือ	เครื่องมือในจังหวัด	จำนวน(ลำ)
	อวนจมปลา	5
	อวนจมนก	8
	อวนลอยปลา	254
	อวนล้อมติดปลาทุ	3
	อวนจมปลากองหิน	2
	อวนจมนก	2
ประเภทอวนรุน	ระวะรุนเคย	1
ประเภทลอบ	ลอบปลา	10
	ลอบหมึก	59
	ลอบหมึกสาย	4
	ลอบปูม้า	43
	ลอบกั้ง	1
	ลอบปูดำ	1
ประเภทโพงพาง	โพงพางหลัก	4
ประเภทเบ็ด	เบ็ดมือ	51
	เบ็ดลาก	62
ประเภทเบ็ดเตล็ด	เก็บหอย	7
	ฉมวก	3

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลเรือประมงไทย กันยายน 2559

จำนวนเรือประมงที่ได้เสียค่าอาชญาบัตรเครื่องมือทำการประมง พบว่า เครื่องมือการทำประมงประเภทอวนล้อมจับ มีการใช้อวนล้อมซึ่งมากที่สุด จำนวน 123 ลำ ประเภทอวนครอบ มีการใช้อวนครอบปลาหมึกมากที่สุด จำนวน 483 ลำ ประเภทอวนติดตา มีการใช้อวนจมนกมากที่สุด จำนวน 557 ลำ

ตารางที่ 16 แสดงครีวเรือนที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด จำแนกรายอำเภอ

ชนิด (ตัน)										
ปลาดุก	ปลานิล	ปลา ตะเพียน	ปลา สลิด	สวาย	นวลจันทร์	ยี่สกเทศ	ปลา บ้า	กึ่ง ก้ามกราม	ตะพานน้ำ	อื่นๆ
2.65	63.22	82.41	-	22.05	16.82	40.62	-	5.00	-	-

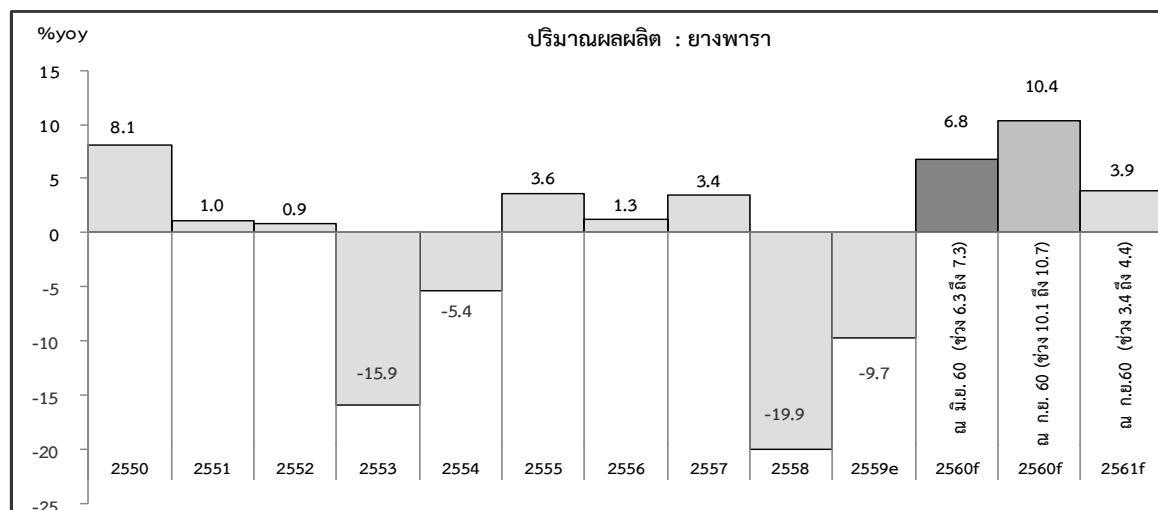
ที่มา : สำนักงานประมงจังหวัดระยอง ปี 2559

ครีวเรือนที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดเป็นรายอำเภอ มีการเพาะเลี้ยงปลาดุก จำนวน 2.65 ตัน ปลานิล 63.22 ตัน ปลาตะเพียน 82.41 ตัน ปลาสวาย 22.05 ตัน ปลานวลจันทร์ 16.82 ตัน ปลาเยีสก 40.62 ตัน และกึ่งก้ามกราม 5.00 ตัน ซึ่งถือว่ามียานวนน้อยเมื่อเทียบจังหวัดข้างเคียง

วิเคราะห์ข้อมูลด้านการเกษตรจังหวัดระยอง

พื้นที่เกษตรกรรมของจังหวัดมีแนวโน้มลดลงทุกปี พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ ยางพารา สับปะรด มันสำปะหลัง ข้าว ปาล์มน้ำมัน อ้อย ผลไม้ต่าง ๆ เช่นทุเรียน เงาะ และ มังคุด มีการปลูกน้อยลง พืชที่ปลูกมากได้แก่ยางพาราและสับปะรด ส่วนด้านการประมง มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 100 กิโลเมตรเศษ มีเนื้อที่ทำการประมงทะเลประมาณ 1.5 ล้านไร่และเนื้อที่ทำการประมงน้ำจืด ประมาณ 63,080 ไร่ ปัญหาทางด้านการเกษตรที่ผ่านมามีจังหวัดระยองมักจะประสบปัญหาราคาคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำเกือบทุกปี โดยปัจจัยของปัญหามาจากการเปลี่ยนแปลงราคาผลผลิตอยู่ตลอดเวลาทุกปีไม่แน่นอน รวมทั้งในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิต มีผลผลิตจำนวนมากออกสู่ตลาดพร้อมๆ กัน ทำให้ผลผลิตล้นตลาด เกษตรกรต้องเร่งขายทำให้สินค้าเกษตรมีราคาตกต่ำ ซึ่งทุกส่วนก็ได้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาได้อย่างดีเยี่ยมโดยดำเนินมาตรการควบคุมคุณภาพผลผลิต ดำเนินการอย่างเข้มข้นกับโครงการต่างๆ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการผลิตพืชปลอดภัยและได้มาตรฐาน โครงการส่งเสริมการปรับปรุงคุณภาพมังคุดผิวมัน เป็นต้น นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้มีกิจกรรมการป้องกันแก้ไขปัญหาทุเรียนด้วยคุณภาพออกสู่ตลาด การส่งเสริมการบริโภคผลไม้คุณภาพโดยการกระจายผลผลิต จัดกิจกรรมส่งเสริมการจำหน่ายผลไม้คุณภาพเพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปจำหน่ายนอกแหล่งผลิต เช่น ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรม/เทศกาลส่งเสริมการบริโภคผลไม้คุณภาพทั้งในตลาดกรุงเทพมหานคร ภูมิภาคอื่นๆ ในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้นและที่ได้รับความนิยมอย่างสูงคือการเปิดสวนผลไม้ส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงเกษตรและ Homestay

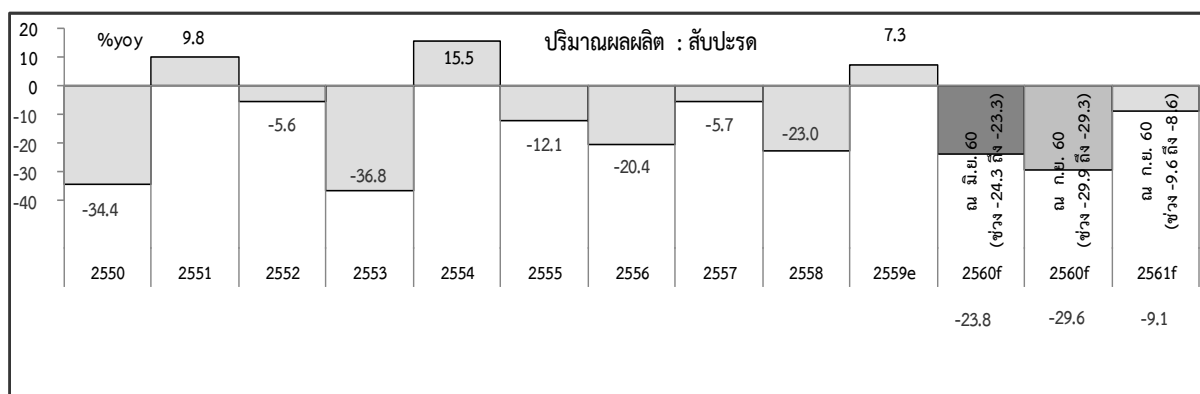
1) ปริมาณผลผลิตยางพารา ในปี 2560 ขยายตัวร้อยละ 10.4 พื้นที่มาเป็นบวกจากปีก่อนที่หดตัวร้อยละ -9.7 ส่วนหนึ่งมาจากนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องการลดพื้นที่ปลูกยาง 4 แสนไร่ต่อปี ต่อเนื่อง 7 ปี ซึ่งจะทำให้ปริมาณยางที่ออกสู่ตลาดมีปริมาณที่สมดุลมากขึ้น การส่งเสริมและควบคุมคุณภาพยาง ส่งผลให้ยางมีคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด ขณะเดียวกันปัจจัยบวกด้านอุปสงค์ที่เกิดขึ้นภายนอกประเทศ เกิดจากกลุ่มผู้ส่งออก 3 ประเทศทั้งไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ได้มีการกำหนดนโยบายควบคุมปริมาณการส่งออก ทำให้เกิดความสมดุลกับปริมาณการใช้ยางโลกมากขึ้น ประกอบกับในช่วงปลายปี 2559 ต้นปีและกลางปี 2560 มีฝนตกต่อเนื่องสภาพอากาศทางภาคใต้ของประเทศไทย และมาเลเซียมีฝนตกต่อเนื่องและเกิดอุทกภัยในหลายพื้นที่ ทำให้ผลผลิตยางมีปริมาณน้อยกว่าความต้องการใช้ยางของตลาด สำหรับปี 2561 คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 3.9 จากคาดการณ์ว่าจะมีการเปิดกรีดยางเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ ราคายางจะมีแนวโน้มลดลงในปี 2561 เนื่องจากมีปริมาณมาก

รูปที่ 9 แสดงพยากรณ์ปริมาณผลผลิตยางพารา 2550-2561

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดระยอง

2) ปริมาณผลผลิตสับปะรด ในปี 2560 จะหดตัวร้อยละ -29.6 หดตัวจากปีก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 7.3 ตามพื้นที่เพาะปลูกที่ลดลง เนื่องจากเกษตรกรได้รื้อถอนต้นสับปะรดที่ปลูกแซมในสวนยางพารา ซึ่งปัจจุบันต้นยางโตจนไม่สามารถปลูกสับปะรดแซมได้อีก อีกทั้งตลาดต่างประเทศชะลอการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์สับปะรดของไทย ทำให้โรงงานแปรรูปสับปะรดปรับลดกำลังการผลิต และปรับลดราคารับซื้อสับปะรดโรงงานจากเกษตรกร สำหรับปี 2561 คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -9.1

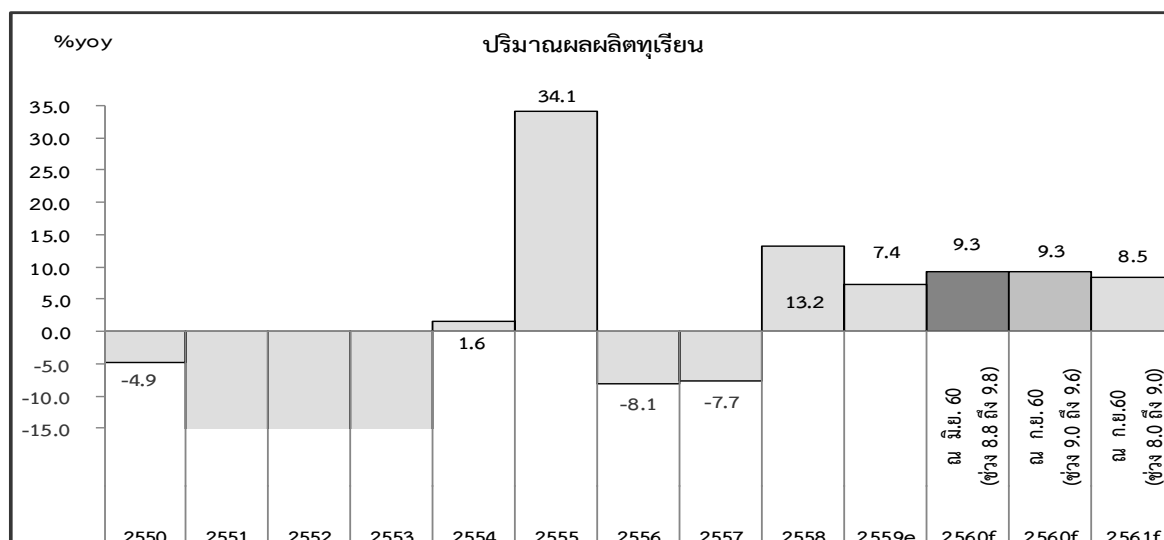
รูปที่ 10 แสดงพยากรณ์ปริมาณผลผลิตสับปะรด 2550-2561

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดระยอง

ราคาสับปะรดจังหวัดระยอง ในปี 2560 สับปะรดจะมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 7,565 บาท/ลดลงจากปีก่อน ที่ราคาอยู่ที่ 10,563 บาท/ตัน หรือลดลงร้อยละ -28.4 เนื่องจากตลาดต่างประเทศชะลอการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์สับปะรดของไทย ทำให้โรงงานแปรรูปสับปะรดปรับลดกำลังการผลิต และปรับลดราคารับซื้อสับปะรดโรงงานจากเกษตรกร สำหรับปี 2561 คาดว่าสับปะรดจะมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 7,700 บาท/ตัน

3) ปริมาณผลผลิตทุเรียน จากการทุเรียนที่ปลูกในปี 2555 เริ่มให้ผลผลิตในปีแรก สภาพภูมิอากาศเอื้ออำนวย โดยช่วงปลายปี 2559 ถึงต้นปี 2560 ฝนตกต่อเนื่อง ต้นทุเรียนได้รับน้ำเต็มที่

ทำให้ ต้นสมบุรณ์ ประกอบกับจากสภาพอากาศเย็นส่งผลดีต่อการออกดอกของทุเรียน และจากราคาทุเรียน อยู่ในเกณฑ์ดีอย่างต่อเนื่องจึงทำให้เกษตรกรดูแลรักษาเพิ่มมากขึ้น ในปีนี้ทุเรียนทยอย ออกดอกหลายรุ่น โดยผลผลิตจะออกสู่ตลาดมากช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนมิถุนายน 2560 สำหรับปี 2561 คาดว่าจะ ขยายตัวร้อยละ 8.5 ตามปริมาณผลผลิตที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้น ตามความต้องการของผู้บริโภคทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ ประกอบกับจังหวัดระยองมีการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตทุเรียนคุณภาพ ส่งเสริมด้านการตลาด เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม

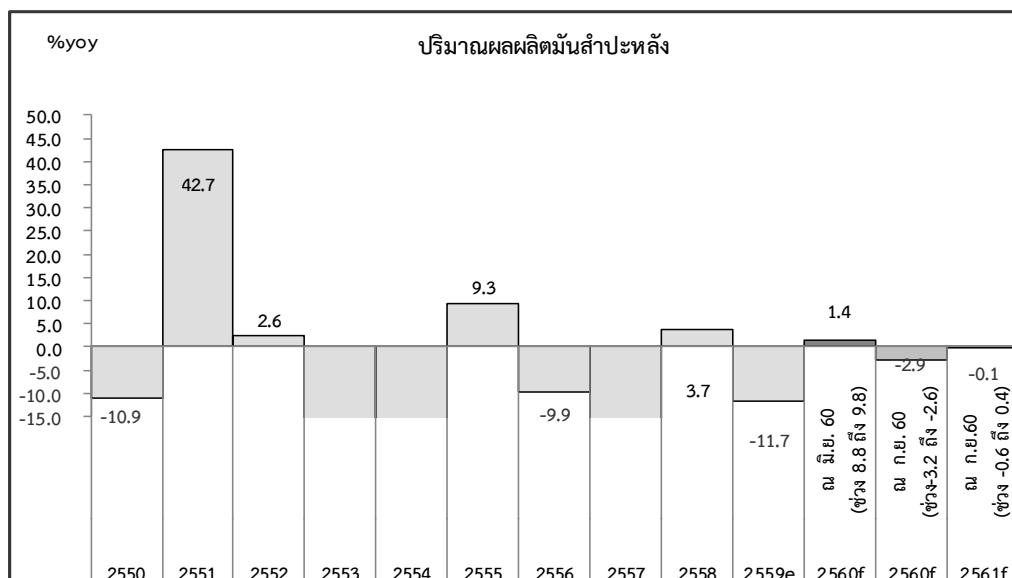

รูปที่ 11 แสดงพยากรณ์ปริมาณผลผลิตทุเรียนปี 2550–2561

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดระยอง

ราคาทุเรียนจังหวัดระยอง สำหรับปี 2561 คาดว่าทุเรียนจะมีราคาเฉลี่ยอยู่ที่ 64,354 บาท/ตัน เนื่องจากตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศยังมีความต้องการสูง

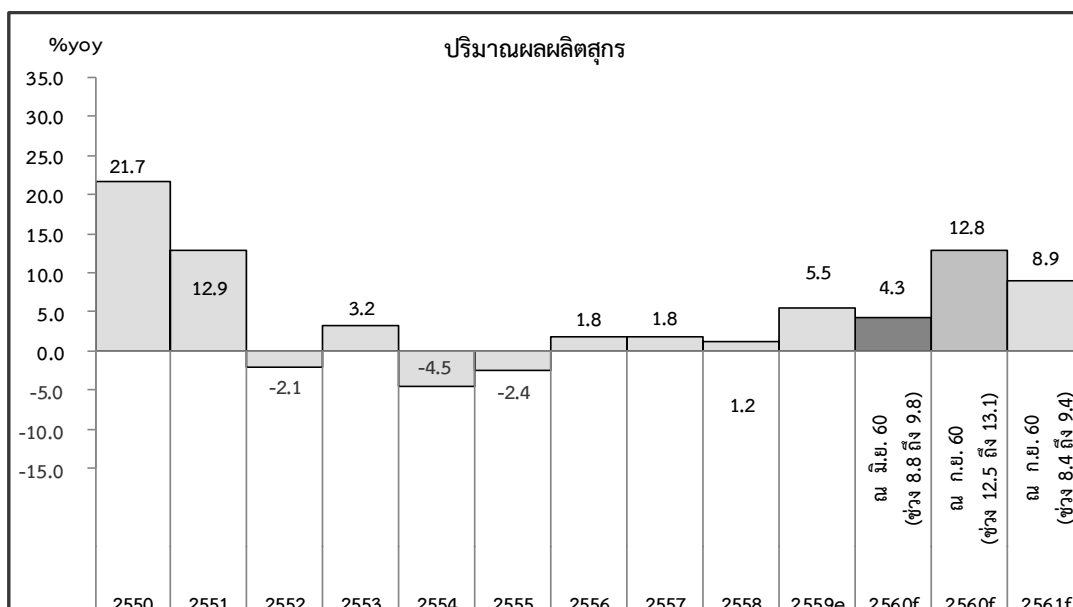
4) ปริมาณผลผลิตมันสำปะหลัง ในปี 2560 หดตัวร้อยละ -2.9 ปรับตัวดีขึ้นจากปีก่อนที่หดตัวร้อยละ -11.7 เนื่องจากราคามันสำปะหลังตกต่ำ ประกอบกับฝนตกชุกทำให้เกิดเชื้อราและ หวัมนเน่า ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตลดลง สำหรับปี 2561 คาดว่าจะหดตัวร้อยละ -0.1 ตามเนื้อที่เก็บเกี่ยวที่ลดลง

รูปที่ 12 แสดงพยากรณ์ปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังปี 2550–2561

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดระยอง

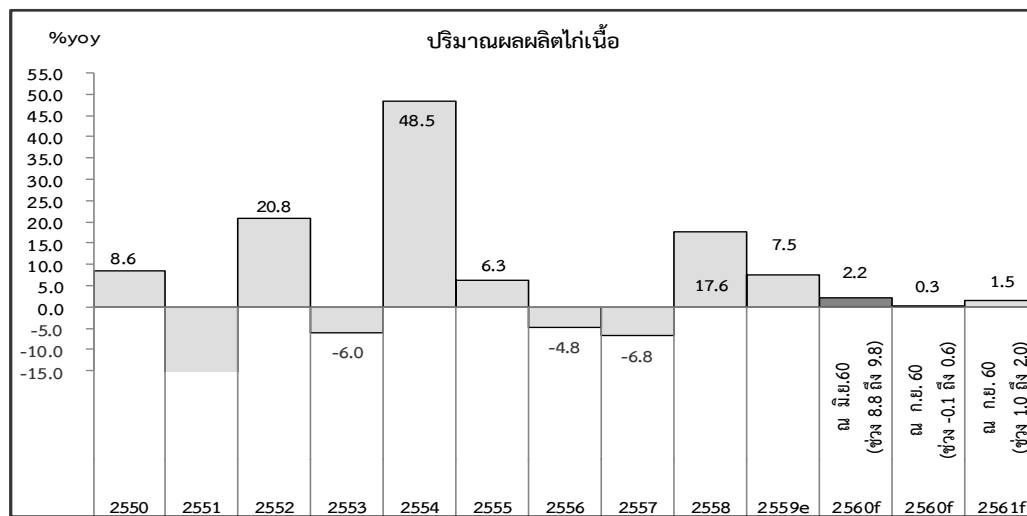
5) ปริมาณผลผลิตสุกร ในปี 2560 ขยายตัวร้อยละ 12.8 ขยายตัวต่อเนื่องจากปีก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 5.5 ตามความต้องการของผู้บริโภค และผู้ผลิตมีการบริหารจัดการที่สามารถจัดการฟาร์มได้อย่างมีประสิทธิภาพและป้องกันโรคได้ดี ทำให้อัตราการรอดของสุกรเพิ่มขึ้น ประกอบกับอากาศที่ค่อนข้างเย็นทำให้สุกรโตเร็ว สำหรับปี 2561 คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 8.9

รูปที่ 13 แสดงพยากรณ์ปริมาณผลผลิตสุกรปี 2550–2561

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดระยอง

6) ปริมาณผลผลิตไก่เนื้อ ในปี 2560 ขยายตัวร้อยละ 0.3 ชะลอตัวจากปีก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 7.5 ตามความต้องการของผู้บริโภค สำหรับปี 2561 คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 1.5

รูปที่ 14 แสดงพยากรณ์ปริมาณผลผลิตไก่เนื้อปี 2550 – 2561

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดระยอง

2) สาขาอุตสาหกรรม

นับจากจังหวัดระยองได้รับบทบาทให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออกและถูกกำหนดแนวทางการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางความเจริญแห่งใหม่เป็นศูนย์บริการมาตรฐานการศึกษาและวิจัยด้านเทคโนโลยี และกำหนดให้ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเป็นประตูทางออกให้กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการส่งสินค้าออกไปจำหน่ายต่างประเทศโดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพฯ รัฐบาลได้ดำเนินการจัดเตรียมระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานไว้อย่างสมบูรณ์และกำหนดพื้นที่บริเวณมาบตาพุดอำเภอเมือง จังหวัดระยองเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรม มีท่าเรือน้ำลึกขนส่งสินค้า เป็นที่ตั้งของอุตสาหกรรมที่สำคัญๆ คือ โรงแยกก๊าซธรรมชาติ กลุ่มอุตสาหกรรมปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี จังหวัดระยองจึงมีศักยภาพสูงในส่วนของการลงทุนด้านอุตสาหกรรม นอกจากนี้ยังได้รับการกำหนดเขตการส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนให้อยู่ในเขต 3 ของการส่งเสริมการลงทุนซึ่งได้เปรียบกว่าจังหวัดปริมณฑล ส่งผลให้จังหวัดระยองมีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็ว

ข้อมูล ณ เดือนกันยายน 2560 มีนิคมอุตสาหกรรมและนิคมอุตสาหกรรมที่ร่วมดำเนินการกับเอกชน เขตประกอบการอุตสาหกรรม ชุมชนอุตสาหกรรม สวนอุตสาหกรรม รวมทั้งสิ้นประมาณ 24 แห่ง เนื้อที่ประมาณ 100,000 ไร่ อุตสาหกรรมของจังหวัดระยองมีหลากหลายประเภท เช่น การผลิตรถยนต์ ชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ แปรรูป สินค้าเกษตร การผลิตไฟฟ้า การผลิตสารเคมี ซึ่งสร้างมูลค่ารวมในแต่ละปีเกือบ 1 ใน 3 ของงบประมาณรายจ่ายประเทศไทย จำนวนเงินลงทุนรวม 1,306,958 ล้านบาท จำแนกโรงงานตามจำพวกโรงงาน ณ วันที่ 30 กันยายน 2560 มีจำนวน 3,049 โรงงาน

1. ในนิคมอุตสาหกรรม จำนวน 982 โรงงาน
2. โรงงานจำพวกที่ 1 (นอกนิคมอุตสาหกรรม) จำนวน 206 โรงงาน
3. โรงงานจำพวกที่ 2 (นอกนิคมอุตสาหกรรม) จำนวน 751 โรงงาน
4. โรงงานจำพวกที่ 3 (นอกนิคมอุตสาหกรรม) จำนวน 1,710 โรงงาน

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนโรงงานจำแนกตามจำพวกโรงงาน ณ กันยายน 2560

จำพวกโรงงาน	จำนวน (โรงงาน)
ในนิคมอุตสาหกรรม	982
นอกนิคมอุตสาหกรรม	2,267
โรงงานจำพวกที่ 1 (โรงงานที่มีแรงม้ารวมของเครื่องจักร 5-20 แรงม้า และ/หรือมีจำนวนคนงาน 7-20 คน) (ยกเว้นโรงงานที่มีมลภาวะให้จัดเป็นโรงงานจำพวกที่ 3)	206
โรงงานจำพวกที่ 2 (งานที่มีแรงม้ารวมของเครื่องจักรมากกว่า 20 แรงม้าแต่ไม่เกิน 50 แรงม้าและ/หรือมีจำนวนคนงาน 21-50 คน) (ยกเว้นโรงงานที่มีมลภาวะให้จัดเป็นโรงงานจำพวกที่ 3)	751
โรงงานจำพวกที่ 3 (โรงงานที่มีแรงม้ารวมของเครื่องจักรมากกว่า 50 แรงม้า และ/หรือ มีจำนวนคนงานมากกว่า 50 คน หรือเป็นโรงงานที่มีมลภาวะ)	1,710
รวม	3,049

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง กันยายน 2560

นิคมอุตสาหกรรม จำนวน 11 แห่ง ได้แก่

1. นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เนื้อที่ 8,685 ไร่
2. นิคมอุตสาหกรรมเหมราชตะวันออก เนื้อที่ 3,546 ไร่
3. นิคมอุตสาหกรรมผาแดง เนื้อที่ 540 ไร่
4. นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ด ระยอง เนื้อที่ 8,610 ไร่
5. นิคมอุตสาหกรรมอมตะซิตี้ เนื้อที่ 8,634 ไร่
6. นิคมอุตสาหกรรมเอเชีย เนื้อที่ 3,220 ไร่
7. นิคมอุตสาหกรรมเหมราชอีสเทิร์นซีบอร์ด เนื้อที่ 17,838 ไร่
8. นิคมอุตสาหกรรมอาร์ ไอ แอล เนื้อที่ 1,692 ไร่
9. นิคมอุตสาหกรรมระยอง (บ้านค่าย) เนื้อที่ 2,194 ไร่
10. นิคมอุตสาหกรรมหลักชัยเมืองยาง เนื้อที่ 2,211 ไร่
11. นิคมอุตสาหกรรมเหมราชระยอง 36 เนื้อที่ 1,281 ไร่

อยู่ระหว่างการตั้ง 3 แห่ง

13. นิคมอุตสาหกรรมเหมราชอีสเทิร์นซีบอร์ด 4 เนื้อที่ 1,860 ไร่
14. นิคมอุตสาหกรรม ซีพี เนื้อที่ 3,068 ไร่

15. นิคมอุตสาหกรรมสมาร์ท พาร์ค เนื้อที่ 1,466 ไร่

เขตประกอบการอุตสาหกรรม จำนวน 5 แห่ง ได้แก่

1.เขตประกอบการอุตสาหกรรมสยามอีสเทิร์นอินดัสเทรียลพาร์ค เนื้อที่ 1,341 ไร่

2. เขตประกอบการอุตสาหกรรมไออาร์พีซี เนื้อที่ 4,335 ไร่

3.เขตประกอบการอุตสาหกรรม จี. เค. แลนด์ เนื้อที่ 882 ไร่

4. เขตประกอบการอุตสาหกรรมเครือซีเมนต์ไทยเหมราชระยอง เนื้อที่ 3,551 ไร่

5. เขตประกอบการอุตสาหกรรมโรจนะ ระยอง เนื้อที่ 2,080 ไร่

ชุมชนอุตสาหกรรม จำนวน 4 แห่ง ได้แก่

1. นิคมอุตสาหกรรมนครินทร์อินดัสเทรียลพาร์ค เนื้อที่ 469 ไร่

2. ชุมชนอุตสาหกรรม เอส เอส พี อินดัสเทรียลพาร์ค เนื้อที่ 1,260 ไร่

3. ชุมชนอุตสาหกรรม บริษัท ทุนเท็กซ์ จำกัด 1,497 ไร่

4. ชุมชนอุตสาหกรรม ไอ.พี.พี. 395 ไร่

สวนอุตสาหกรรมจำนวน 1 แห่ง ได้แก่

สวนอุตสาหกรรม ระยองอินดัสเทรียลพาร์ค (Rayong Industrial Park) 1,500 ไร่

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนโรงงานจำแนกตามจำพวกโรงงาน

ลำดับที่	กลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน
1	ผลิตภัณฑ์จากพืช	243 โรงงาน
2	อุตสาหกรรมอาหาร	167 โรงงาน
3	อุตสาหกรรมเครื่องดัด	12 โรงงาน
4	สิ่งทอ	23 โรงงาน
5	อุตสาหกรรมเครื่องแต่งกายยกเว้นรองเท้า	2 โรงงาน
6	ผลิตหนังสือและผลิตภัณฑ์จากหนังสือ	5 โรงงาน
7	แปรรูปไม้และผลิตภัณฑ์จากไม้	142 โรงงาน
8	เครื่องเรือนหรือเครื่องตกแต่งในอาคารจากไม้ แก้ว ยาง หรือโลหะอื่นๆ	34 โรงงาน
9	ผลิตภัณฑ์กระดาษและผลิตภัณฑ์กระดาษ	34 โรงงาน
10	การพิมพ์ การเย็บเล่ม ทำปกหรือการทำแม่พิมพ์	33 โรงงาน
11	เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี	239 โรงงาน
12	ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม	24 โรงงาน
13	ยางและผลิตภัณฑ์ยาง	118 โรงงาน
14	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	238 โรงงาน
15	ผลิตภัณฑ์ท่อโลหะ	134 โรงงาน
16	ผลิตโลหะขั้นมูลฐาน	60 โรงงาน
17	ผลิตภัณฑ์โลหะ	398 โรงงาน
18	ผลิตเครื่องจักรและเครื่องกล	186 โรงงาน
19	ผลิตเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์	97 โรงงาน
20	ผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์	349 โรงงาน
21	การผลิตอื่นๆ	511 โรงงาน

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง กันยายน 2560

จำนวนประเภทโรงงานที่มีมากที่สุดคือ โรงงานผลิตโลหะ จำนวน 398 โรงงาน
โรงงานผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์ 349 โรงงาน โรงงานผลิตภัณฑ์จากพืช 243 โรงงานเคมีภัณฑ์และ

ผลิตภัณฑ์เคมี 239 โรงงาน โรงงานผลิตภัณฑ์พลาสติก 238 โรงงาน ซึ่งล้วนแต่เป็นโรงงานขนาดใหญ่ และมีการลงทุนสูง ทั้งนี้ เมื่อจำแนกเป็นรายสาขา สาขาอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ

1. เคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี สารและวัสดุเคมีเป็นหลัก อะโพลเมติกส์ เม็ดพลาสติก จำนวนรวม 86 โรงงาน เงินลงทุนรวม 116,134 ล้านบาท คนงานรวม 5,293 คน
2. การผลิตอื่นๆ ประกอบด้วยโรงโม่ บด หรือย่อยหิน การทำเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ การแพทย์โรงงานผลิตก๊าซ ซึ่งมีใช้ก๊าซธรรมชาติ การบรรจุสินค้า ฯลฯ จำนวน 402 โรงงาน เงินลงทุนรวม 876,7316.68 ล้านบาท คนงานรวม 8,253 คน
3. ผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม จำนวนรวม 22 โรงงาน เงินลงทุนรวม 76,177.98 ล้านบาท คนงานรวม 1,248 คน

วิเคราะห์ข้อมูลด้านอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง

การพัฒนาอุตสาหกรรมของจังหวัดระยองจะเติบโตขึ้นอีกมาก เนื่องจากนโยบายรัฐบาล สนับสนุนการลงทุนของต่างชาติหรือผู้ประกอบการในประเทศต่อเนื่องจากโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล ตะวันออก (EASTERN SEABOARD) เป็นโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development : EEC) เพื่อพัฒนาให้เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของอาเซียน เพื่อส่งเสริม 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายให้เป็นกลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth)

โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development) ดำเนินการใน 3 จังหวัดภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา แบ่งเป็นเขตอุตสาหกรรม เขตพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และเขตพัฒนาเมืองโดยรัฐบาลคาดหวังว่าจะเป็น ตัวเร่งสำคัญในการกระตุ้นให้ไทยเดินหน้าไปสู่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ที่ผสมผสานเทคโนโลยีใน ภาคอุตสาหกรรม และเป็นตัวจุดประกายปลูกเศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาวนับจากปี 2560 โดยจังหวัดระยอง กำหนดเป็นเมืองการศึกษาและวิทยาศาสตร์ เมืองนานาชาติ ธุรกิจทันสมัย และเมือง อุตสาหกรรมปิโตรเคมีและอุตสาหกรรมพลังงาน สำหรับการพัฒนาในอุตสาหกรรมหลัก 10 ประเภท ประกอบด้วย

1. การต่อยอด 5 อุตสาหกรรมเดิม (First S-Curve) คือ

- 1) อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ (Next-generation Automotive)
- 2) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics)
- 3) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism)
- 4) การเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Agriculture and Biotechnology)
- 5) อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร (Food for the Future) มีฐานที่แข็งแกร่ง แต่ต้องต่อยอดการลงทุนในผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ให้มีการวิจัยและพัฒนา เพื่อยกอุตสาหกรรมสู่ระดับนานาชาติ

2. การเติม 5 อุตสาหกรรมอนาคต (New S-Curve) ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมใหม่ที่ประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันและมีผู้สนใจลงทุน ประกอบด้วย

1) อุตสาหกรรมหุ่นยนต์เพื่อการอุตสาหกรรม (Robotics) จะนำไทยเข้าสู่อุตสาหกรรม Industry 4.0 อาทิ หุ่นยนต์สำหรับผลิตยานยนต์, หุ่นยนต์เชื่อมโลหะ, หุ่นยนต์เฉพาะด้าน เพราะโลกมีความต้องการสูง

2) อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics) เน้นระบบขนส่งในภาพรวมเพื่อสร้างความเชื่อมโยงสู่การเป็นศูนย์กลางรวมกิจการโลจิสติกส์ที่ทันสมัย จำนวนเครื่องบินที่มากขึ้น ต้องการการซ่อมแซม และมีการขนส่งทางอากาศมากขึ้น มีสนามบินอุตะเถา และสนามบินอื่นๆ ที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในการสร้างอุตสาหกรรมการบินได้

3) อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels and Biochemical) เพราะโลกกำลังต้องการความยั่งยืน และทั่วโลกกำลังกำหนดมาตรฐานด้านชีวภาพเข้ากับการค้า คือถ้าการผลิตไม่หันมาใช้เคมีชีวภาพ เช่น ไบโอพลาสติก ในการหีบห่อ ก็อาจจะส่งออกไม่ได้

4) อุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital) เน้นการขับเคลื่อน E-Commerce การเชื่อมโยงกับโครงการ National e-Payment ของรัฐ การจัดตั้งกลไก Escrow Account ฐานข้อมูล ความต้องการสูงมาก และเป็นมาตรฐานใหม่ในการดำรงชีพ

5) อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub) ในด้านการรักษาพยาบาล มีหมอ พยาบาล ทำได้ดีเป็นที่รู้จักทั่วโลก ต้องเพิ่มการลงทุนในการผลิตยา อุปกรณ์การแพทย์ และระบบการรักษาพยาบาลระยะไกล เพราะมีผู้สูงอายุมากขึ้น ต้องทำให้ครบวงจรการแพทย์

โครงการหลักที่สำคัญ 15 โครงการ ที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบในหลักการ

1) โครงการหลักที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการในลำดับแรก จำนวน 5 โครงการ ประกอบด้วย

- (1) การพัฒนารถไฟความเร็วสูง
- (2) การพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง ระยะที่ 3
- (3) การพัฒนาสนามบินอุตะเถาและการซ่อมบำรุงอากาศยาน
- (4) พัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ ชิ้นส่วนยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ และหุ่นยนต์
- (5) การขยายเมืองปัจจุบัน/สร้างเมืองใหม่

2) โครงการสำคัญที่จำเป็นต้องเร่งดำเนินการในลำดับที่สอง จำนวน 10 โครงการ เป็นโครงการที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งรัดดำเนินการตามแผนงาน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ประกอบด้วย (1) รถไฟทางคู่ (2) ทางหลวงสายใหม่ มอเตอร์เวย์ (3) ท่าเรือมาบตาพุด เฟส 3 (4) ท่าเรือจุลเสม็ด (5) อุตสาหกรรมอากาศยาน ซ่อมบำรุง และธุรกิจต่อเนื่อง (6) ปิโตรเคมีขั้นสูงและอุตสาหกรรมชีวภาพ (7) เกษตรแปรรูป (8) การท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (9) Global Business Hub / Free Economic Zone และ (10) ระบบสาธารณูปโภค น้ำ พลังงาน ขยะ

จากการประเมินคาดว่า จะทำให้ GDP ประเทศขยายตัวร้อยละ 5 ต่อปี เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น 1 แสนคนต่อปี จำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นกว่า 10 ล้านคนต่อปี เกิดฐานภาษีใหม่ 1 แสนล้านบาทต่อปี

เชื่อว่าจะมีการลงทุนกว่า 1.5 ล้านล้านบาท ภายในระยะเวลา 5 ปี แบ่งเป็น

- การลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย (Super Cluster/Cluster/10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย) จำนวน 500,000 ล้านบาท

- การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน 400,000 ล้านบาท

- การก่อสร้างเมืองใหม่-โรงพยาบาล-โรงเรียน-ที่อยู่อาศัย 400,000 ล้านบาท

- การท่องเที่ยวคุณภาพ/เชิงคุณภาพอีก 200,000 ล้านบาท

ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่ประกอบด้วย

1. รายได้สุ่มพื้นที่ในรูปแบบกองทุน จะมีการจัดตั้ง "กองทุนพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม" เพื่อเข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาพื้นที่ดูแลด้านสิ่งแวดล้อมชุมชนในเขตอุตสาหกรรม ควบคู่ไปกับการลงทุน โดยเงินกองทุนจะมาจากการเก็บค่าธรรมเนียมที่ให้บริการกับนักลงทุน

2. พัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด ทั้งทางด้านอุตสาหกรรม ด้านเกษตรกรรม และด้านการท่องเที่ยว โดยรัฐบาลได้วางโครงสร้างพื้นฐานทางด้านการคมนาคม ในการเชื่อมโยงการพัฒนา เช่น รถไฟทางคู่ รถไฟความเร็วสูง การพัฒนาท่าอากาศยานนานาชาติอู่ตะเภา ระยอง พัทยา การสร้าง ปรับปรุง ถนนสายต่างๆ จะเห็นวาระระบบขนส่งขนาดใหญ่ล้วนสิ้นสุดปลายทางที่จังหวัดระยอง จะทำให้มีคนมาเดินทางมาจังหวัดระยองมากขึ้น เศรษฐกิจด้านอื่นๆ เช่น การท่องเที่ยว การขายสินค้า การเกษตรจะดีขึ้นตามลำดับ

3. กลุ่มธุรกิจได้ประโยชน์ต่อเนื่อง

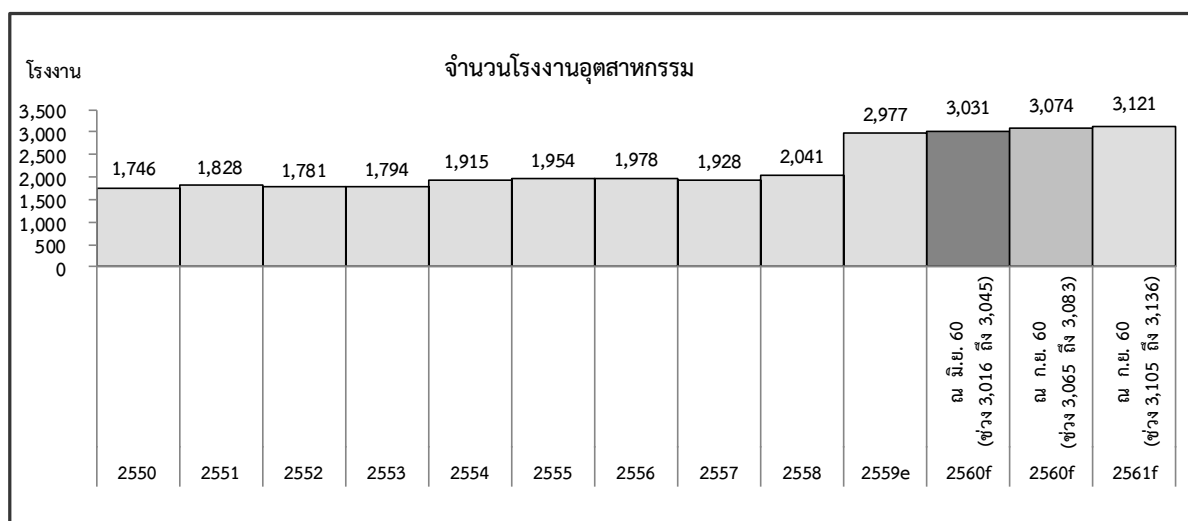
ธุรกิจโลจิสติกส์ : เนื่องจากการพัฒนาระบบคมนาคมทุกด้าน ทำให้โอกาสการลงทุนของเอกชน โดดเด่นในกลุ่มคลังสินค้าสมัยใหม่และ Third Party Logistics Service Provider (3PL) ซึ่งจะช่วยสนับสนุนธุรกิจยุคใหม่ และจะสอดคล้องกับการวางบทบาทในแต่ละพื้นที่ นอกจากนั้นยังได้รับโอกาสจากการพัฒนาท่าเรือทวาย จากประเทศเมียนมาร์ และนโยบาย Look South Policy จากจีน ที่จะช่วยส่งเสริมให้ภาคตะวันออกเป็นศูนย์กลางการขนส่งสินค้าเชื่อมระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดียเข้าด้วยกัน

อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงและเคมีชีวภาพ : เนื่องจากประเทศไทย ได้เปรียบด้านเกษตรกรรมและมีผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่หลากหลาย ทำให้เกิดโอกาสในการลงทุนธุรกิจเชื้อเพลิงชีวภาพตามนโยบาย Bio Economy

ธุรกิจท่องเที่ยว จากการพัฒนาเส้นทางรถไฟความเร็วสูง และสนามบินอู่ตะเภา จะเป็นการดึงดูดเครื่องบินเช่าเหมาลำตรงสู่เมืองพัทยา โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวจีนและรัสเซียที่มีสัดส่วนถึง 45% ของตลาดนักท่องเที่ยวในพัทยา อีกทั้ง การพัฒนาท่าเรือน้ำลึกจุลเสม็ด จะสามารถรองรับตลาดท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องมากกว่าเดิม

ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง เนื่องจากการสร้างเมืองใหม่ขึ้นในภาคตะวันออก ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการกระจุกตัวของประชากรมากขึ้นตามพื้นที่ยุทธศาสตร์หลัก โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง การพัฒนาอสังหาริมทรัพย์จะเริ่มมีการลงทุนมากขึ้น ภายหลังจากที่มีการชะลอการลงทุนในพื้นที่ตะวันออกมานาน

จำนวนทุนจดทะเบียนภาคอุตสาหกรรม ในปี 2560 ขยายตัวร้อยละ 2.4 ชะลอตัวจากปีก่อนที่ขยายตัวร้อยละ 4.9 จากการทยอยฟื้นตัวอย่างช้าๆ ของเศรษฐกิจโลก ประกอบกับนโยบายของรัฐบาลในเรื่อง Super Cluster Thailand 4.0 และโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development) โดยอุตสาหกรรมที่มีการลงทุนมากที่สุด 3 อันดับแรกของจังหวัด ได้แก่ อุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์และผลิตภัณฑ์เคมี อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียม และอุตสาหกรรมผลิตยานพาหนะและอุปกรณ์รวมทั้งการซ่อมยานพาหนะและอุปกรณ์ สำหรับปี 2561 คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 3.9 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม ในปี 2560 คาดว่าจะมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมรวมทั้งสิ้น 3,074 โรงงาน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน สำหรับปี 2561 คาดว่าจะมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 3,121 โรงงาน

รูปที่ 15 แสดงพยากรณ์จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม 2550 – 2561

ที่มา : สำนักงานคลังจังหวัดระยอง